

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszaki lapja

VIII. évfolyam 6-7. (81-82.) szám

2004. június-július

A 13. nemzetközi kommunista szemináriumról

Brüsszel, 2004. május 2-4.

A marxista-leninista alapokon álló Belga Munkáspárt, hagyományait folytatva, ezidén is megrendezte nemzetközi elméleti-politikai tanácskozását. 45 országból 60 kommunista, baloldali szocialista és munkáspárt, társadalmi szervezet küldöttei vitták **az imperialista globalizáció és a háborúk elleni harc** kérdéseit. A tanácskozást, amelyen vízum- és egyéb nehézségek miatt sokan nem tudtak részt venni, 67 párt és szervezet üdvözölte levélben, köztük a Kínai Kommunista Párt, az Oroszországi Föderáció Kommunista Pártja, Ausztrália, Dél-Afrika kommunista pártjai stb.

A tanácskozás résztvevői együtt ünnepelelték **május elsejét** a belga kommunistákkal és szervezett dolgozókkal a brüsszeli világkiállítás egyik hatalmas csarnok-komplexumában. Forró volt a hangulat, változatos a műsor; felléptek többek közt a Nyugat-Európában dolgozó külföldi vendégmunkások kultúrcsoportjai. A nagygyűlésen a belga szónokokon kívül felszóltak Vietnam, Kuba, Törökország, Venezuela kommunista pártjainak küldöttei. Meglepetés volt számunkra, hogy a könyv- és folyóirat-kiállításon, amelyet egy külön csarnokban rendeztek meg, milyen nagy mennyiségű új marxista irodalommal találkozhattunk, elsősorban angol, spanyol, portugál, francia, arab, német, orosz nyelven. (Sajnos, a kelet-európai országok tárlói ennél sokkal szegényesebbek voltak.) A tanácskozások után esténként szolidaritási gyűlések és konferenciák voltak a leginkább veszélyeztetett országok (**Kuba, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, Palesztina**) helyzetéről. Ezek az összejöveteleken külön nyilatkozatokat fogadtak el a résztvevők.

A tanácskozás küldötteinek nagyobbik része az elmaradottabb országokból, Ázsiából, Közel-Keletről, Latin-Amerikából érkezett, ami rányomta a bélyegét a viták menetére. Különös súllyal elemezték a multinacionális tőke gazdasági, politikai, kulturális, katonai expanzióját, a neokolo-

nializmus új módszereit, a jugoszláviai agressziót, a modern haditechnikával végrehajtott iraki, afganisztáni, Haiti-i, Fülöp-szigeteki inváziót; elsősorban pedig a Szovjetunió és a kelet-európai szocialista országok stratégiai vereségét.

A legalaposabb elméleti elemzéseket Ludo *Martens*, a Belga Munkáspárt vezetője, valamint a Nagy-Britanniában élő indiai Harpal *Brar* terjesztették a tanácskozás elé; mindketten számos értékes monográfia szerzői. Véleményük szerint a mai imperializmus **a kapitalizmus új fázisa**, mely a tudományos-technikai haladás innovációinak felhasználásával kapott új injekciót létéhez. A szuperprofitért folytatott versenyben a tőkekoncentrációt fokozó transznacionális vállalatok *integrációkat* hoznak létre, a függőségbe hozott országokat gazdasági és katonai szövetségi rendszerekbe kényszerítik, s a globalizálódó világ totális elfoglalására törnek. A multik kezében a modern technika egyre inkább kiszorítja az embert; a termelési folyamatok átstrukturálódnak, növekszik a teljes és részleges munkanélküliség, a tőke az elmaradottabb térségek olcsóbb munkaerőjére veti ki hálóját. Újabb és újabb túltermelési válságok követik egymást, hatalmas méretekben folyik a spekuláció a pénzpiacokon. Tömegesen mennek tönkre a kis- és középvállalatok, versenyképtelenné válik a nemzeti burzsoázia. Egyre újabb területeket vonnak be a nyersanyag- és energiaforrások kiaknázásába; a szennyező anyagokat a fejlettebb országokba telepítik, fenyegető közelségbe hozzák az *ökológiai katasztrófát*. Fokozódnak a szociális feszültségek: folytatódik a demográfiai robbanás, súlyosbodnak az élelmezési gondok, terjednek a betegségek, nőnek az iskolázás egyenlőtlenségei. Ugrásszerűen éleződik a világméretű antagonizmus a gazdagok maroknyi csoportja és a szegények végeláthatatlan tömege között. Mindez szükségképpen kiváltja *az imperialista globalizálás elleni* (folytatás a 3. oldalon)

“Ez még csak a kezdet” Útnak indult az Európai Baloldal Pártja

Május 8-9-én megtartotta Rómában, a Béke Házában alapító kongresszusát az Európai Baloldal Pártja. A szervező-házigazda az olasz Rifondazione Comunista, a Kommunista Újjászületés Pártja volt. Tizenhat európai kommunista és haladó baloldali párt rakta le az új, európai hivatású párt alapjait. Ezek: az Észt Szociáldemokrata Munkáspárt, a Francia Kommunista Párt, a görög Szinaszpiszmosz (A Baloldal, a Mozgalmak és az Ökológia Koalíciója), az olasz Rifondazione Comunista Pártja, az Osztrák Kommunista Párt, a Szlovák Kommunista Párt, a spanyol Egyesült Baloldal, a Spanyol Kommunista Párt, a Katalán Esquerra Unida i Alternativa (Egyesült Baloldal és Alternativa), a Cseh-Morva Kommunista Párt, A Cseh Demokratikus Szocializmus Pártja, a Német PDS (Demokratikus Szocializmus Pártja), a Román Szocialista Szövetség Pártja, a magyar Munkáspárt, a San Marinói Rifondazione Comunista, a Svájci Munkapárt.

Mint már a *KÉZFOGÁS*-ban jeleztük, az EBP megalakítását a német PDS kezdeményezte, a hosszú eszmecserék során januárban Kiáltványt bocsátottak ki Berlinben, amit Olvasóink már ismernek. Ezt két napos tárgyalás eredményeként a Kongresszus elfogadta. Megállapodott a párt működési szabályzatában is, amely közös egyeztetett akciók szervezése mellett lezögezte a konszenzus elvét, valamint azt, hogy az egyes résztvevő szervezetek megőrzik teljes mértékben önállóságukat és szuverenitásukat. Az EBP Fausto Bertinotti, a Rifondazione vezetőjének személyében megválasztotta a maga elnökét, az alapító pártok vezetőiből létrehozta az Elnökök tanácsát, és megállapodtak egy végrehajtó bizottság és egy titkárság összetételében is. A néppárt, a liberális, a szocialista és a zöldek európai pártja után megalkuló Európai Baloldal Pártjának székhelye Brüsszel lesz. Fontos eleme az új európai szerveződésnek, hogy minden támogató (folytatás a 2. oldalon)

(folytatás az 1. oldalról)

gatást megkap az Európai Parlament erős baloldali-északi zöldek baloldali csoportjától, ami pénzügyi szempontból sem lényegtelen.

*

Nyitó beszédükben Lothar Bisky (PDS) és Fausto Bertinotti egyaránt hangsúlyozták: az a meggyőződés vezérelte a kezdeményezőket, hogy az európai kommunista párt és a velük együttműködő politikai erőknek ki kell lépniük a defenzívából. Ezzel a kongresszussal behozni akarjuk késésünket – mondta Bertinotti. Azok a mély átalakulások, az Európában és az egész világon végbemenő radikális változások, a háború és a terrorizmus, és ezzel együtt az utóbbi években kialakult hatalmas szociális és békemozgalom nyilvánvalóvá tette az új, európai hivatású baloldali tényező hiányát. Olyan pártra van szükség, amelynek egyik alapvető ösztönzőjévé kell válnia a dolgozók új mozgalma felépítésének. „A dolgozók olyan mozgalmára van szükség – hangsúlyozta Bertinotti –, amelyben változatlanul előtérben áll a társadalom felszabadításának és átalakításának követelése, de amely azért ’új’, mert tudatában van a múlt tévedéseinek, és azért is, mert tudja, hogy csakis kultúrájának, módszereinek és javaslatainak radikális megújításával válik lehetővé kellő erővel és határozottsággal felvetni a forradalom kérdését Európában és Nyugaton.”

A Kongresszuson végig vonult annak felismerése, hogy az elmúlt évek mozgalmainak törekvései hordozzák a jövőt. A válságba jutott tőkés globalizációval, a neoliberális gazdaságpolitika csődjével szemben azt valljuk – hangsúlyozták –, hogy lehetséges egy más világ, egy más Európa. De ez csak akkor válik lehetővé, ha megszületik az alternatívát hordozó baloldal. Ma – a neoliberalizmus csődje dacára – a konzervatív erők szembeszállnak a társadalom alapvető törekvéseivel. „A reformisták – húzta alá Bertinotti – akik szembe találják magukat saját korábbi kormánypolitikájuk válságával, ami egy ma már túlhaladott politikai fázisnak volt jellemzője – elbizonytalanodtak és ismét valamiféle harmadik út régi politikája és annak elvetése között vacillálnak. Ma egyesegedül az alternatívát jelentő baloldal képes olyan politikát javasolni, amely szembeszáll a liberalizmussal és a háborúval. Egyedül az alternatívát jelentő baloldal képes a mozgalomban és a mozgalommal egy másfajta Európát felépíteni. Ezt a munkát indítjuk el ma” – fejezte be Fausto Bertinotti a Kongresszuson amelynek jelmondata volt: „ez még csak a kezdet!”

*

Ennek a vonalnak a jegyében általános követelményként fogalmazódott meg a

széleskörű nyitás politikája, minden baloldali és progresszív erő, a szocialisták, a zöldek, a nőmozgalmak, a kisebbségek irányába. Azt is felvetették, hogy hiba volt nem meghívni egyes szélsőbaloldali, trocista szervezeteket is. Különösen jellemző volt a nők roppant erőteljes szereplése, a nők egyenjogúsításának követelése, mint az új mozgalom egyik döntő vonulata.

Röviden említenék egy szerintem súlyos és jellegzetes politikai problémát. Itthon egyes barátaink eleve bizalmatlanul fogadták az Európai Baloldal Pártjának megalakulásáról szóló híreket. Eleve „eurokommunizmust”, „szociáldemokratizálódást” emlegettek – holott a 89-90-ben bekövetkezett súlyos válsággal egy radikálisan új szakaszba került a munkásmozgalmak, és emellett az utóbbi években kialakulóban van egy teljesen újszerű – a többi közt a modern kommunikációs technikát, az internetet és a mobil telefont széleskörűen felhasználó, fiatalok millióit megmozgató – világméretű roppant sokszínű globalizáció-ellenes, antikapitalista mozgalom. A jelenlegi útkeresésre nem lenne szabad ráhúzni egy korábbi – teljesen elűtő – korszak zubbonyát. Ami pedig a „szociáldemokrata-reformista” jelleget illeti, bármennyire is zavaros még az a világmozgalmak, amelynek segítségével, ösztönzésére törekszik tudatosan az új európai baloldali párt – a tőkés globalizáció, a neoliberális gazdaságpolitika, a szociális vívmányok drasztikus lefaragása elleni küzdelem, az egyértelműen antikapitalista vonal semmiképp nem támasztja alá egyes barátaink fanyalgásának indokoltságát. Még akkor sem, ha például a F. B. által is emlegetett szakítás a múlt tévedéseivel a „sztálinizmussal” való végleges szakítás formáját kapta egyesek részéről (ami átmeneti zavart okozott, ezt a formulát a cseh párt küldöttei elutasították). És akkor sem indokolt – szerintem – a bizalmatlanság, ha többen a polgári demokrácia értékeit hangsúlyozták: „szabadság, egyenlőség, szolidaritás” – de ezt kiegészítve a béke, demokrácia, a női egyenjogúság stb. jelszavával.

*

Figyelemre máltó volt a kongresszus iránti széleskörű nemzetközi érdeklődés. Az alapító pártok és szervezetek mellett megfigyelőként jelen volt a ciprusi Akel, az Olasz Kommunista Párt, a luxemburgi Bal. Emellett igen nagy volt a meghívott érdeklődő szervezetek száma, mégpedig Európán túlról is. Jelen volt a Kongresszuson a Brazil KP, a Brazil Dolgozók Pártja, a Kolumbiai KP, a Venezuelai KP, a Kubai KP, a Finn KP, a Német KP, egy angol kommunista csoport, a Skót Szocialista Párt, az Izraeli KP, az izraeli Meretz, az Iraki KP, a

nemzetközi ATTAC-mozgalmak, a Japán KP, a Libanoni KP, a Marokkói Haladó Szocialista Párt, a Marokkói Egyesült Szocialista Mozgalmak, a Palesztinai Demokratikus Koalíció, a Portugál KP, a Portugál Baloldali Blokk, az Északi Zöldek Baloldali Szövetsége, a Finn Baloldali Szövetség, az Izlandi Baloldal, a Venezuelai 5. Köztársaságért Mozgalmak képviselője. Magyarországról jelen volt a Munkáspárt delegációja, Vajnai Attila vezetésével, jelen volt a Magyar Szociális Fórum egyik szervezőjeként Simó Endre, és a Baloldali Együttműködési Tanács képviselőjeként Sipos János. Ebben a közegben igen sokrétű kapcsolatok jöhettek létre.

Az alapítók és résztvevők összetétele egy figyelmet érdemlő vonása volt számunkra, hogy sok országban – a hagyományos baloldali pártok és az új mozgalmak mellett baloldali-demokratikus „blokkok”, a mi BET-ünkre emlékeztető képződmények jöttek létre. Ilyenekkel találkozunk portugál, cseh, luxemburgi, marokkói, spanyol, olasz stb. vonatkozásban. Ez a tendencia mutatkozik meg abban is, hogy egyes szocialista, szociáldemokrata pártokban – az általuk követett neoliberális politikák miatt – létrejöttek vagy alakulóban vannak többé-kevésbé jelentős baloldali áramlatok (ezt látjuk a német SPD-ban, a Francia Szocialista Pártban stb.) Ez hasonló, de erőteljesebbnek tűnik mint a nálunk működő Baloldali Tömörülés. Olyan válságjelenségek termékei ezek, mint amire legutóbb *Hegyi Gyula* utalt a Népszabadság-ban (április 22), amikor arról írt, hogy „Az MSZP stratégiai szövetségese a távlati jövőben a Magyarországon egyelőre nem létező új baloldal lehet”. A spanyol és a francia fejleményekre célozva megállapítja: „A zöldek és a megújult kommunisták hajdani merevségükből engedve tolerálják a szociáldemokrácia alapértékeit. Másfelől a szocialistákkal együtt szembeszállnak az új neoliberális gazdaságpolitikával, amelyet Európa népei egyszerűen nem fogadnak el. S ugyanilyen határozottan nem mondanak e gazdaságpolitika külpolitikai vetületére, a Bush-Blair páros agresszív háborús politikájára.” Az ilyen „új baloldali” mozgalmaknak a mai helyzetben megvan a maguk jelentősége egész Európában. Úgy gondolom, hogy nekünk, a BET-Baloldali Koordináció útján haladóknak, akik a lehető legszélesebb baloldali összefogásért (változó sikerrel) dolgozunk, fontos a kapcsolat teremtés az európai baloldali mozgalommal, az Európai Baloldal pártjával. Ezt feltétlenül át kell közösen gondolnunk. A kongresszus jelmondata szerint: „Ez még csak a kezdet!”

Sipos János

Forrás: „Kézfogás”. Május

(folytatás az 1. oldalról)

széleskörű és sokszínű ellenállási mozgalmakat, a nemzeti szuverenitás önvédelmét, sőt egyre inkább felszínre hozza az egyes gazdasági, politikai, katonai csoportosulásokon belüli érdekkellentéteket is.

Bőséges tényanyagot szolgáltatott erről az iraki, afganisztáni, szíriai, iráni, indiai, Fülöp-szigeteki, dél-koreai, dél-amerikai korreferátumok és felszólalások. Afrikából viszonylag kevesen jelenek. A Kongói Demokratikus Köztársaság küldötte döbbenetes adatokat közölt a Szómáliában, Ruandában, Ugandában végrehajtott népiirtásról, amelynek több mint 5 millió áldozata volt. A marxista Litván Szocialista Párt képviselője, aki egyébként megfigyelőként vesz részt az Európai Parlament baloldali frakciójában, a balti országok nagy számú orosz kisebbségének jogfosztott helyzetét ecsetelte. Érdekes felszólalást tartott a Moldávai Köztársaságból érkezett küldött: elmondta, hogyan került kormányra a kommunista vezetőségű néppárt, milyen súlyos mulasztásokat kell helyrehozni, mennyi nehézséggel és ellenséges aknamunkával kénytelen szembenézni, s hogy a demokratikus minimálprogram alapján végrehajtott reformok már eddig is biztató eredményeket hoztak.

A Német Kommunista Párt küldötte, valamint a francia kommunista pártból kiszakadt egyik marxista csoport felszólaló-

ja óva intett az illúzióktól az EU-val kapcsolatban, amely imperialista szerveződés, és erősödő érdekkellentétektől terhelt. A most létrehozott, vegyes összetételű **Európai Baloldali Pártot** szkeptikusan ítélték meg, a kommunista pártok forradalmi jellegének feloldódását féltik tőle. Az EU-hoz tartozó országok marxista pártjai közül húszan nem léptek be az új pártalakulatba, amelyet a német PDS, az olasz Rifondazione és Francia KP kezdeményezett és irányít; ezt a három pártot a távol maradó évek óta opportunizmussal vádolják, és éles elvi-politikai vitákat folytatnak velük. A Görög Kommunista Párt az elmúlt napokban nyilatkozatot tett közzé, hangsúlyozva, hogy **helyesli az EU-ban tevékenykedő kommunista, baloldali radikális és antikapitalista erők együttműködésének koordinálását, az új pártalakítással kapcsolatban azonban úgy véli: az Európai Baloldali Párt gyengítheti az osztályharcot, elhomályosítja az Európai Unió imperialista jellegét, teret ad az elvtelen egyezkedéshez, megbékéléshez és alkalmazkodáshoz.**

Az általános vitákban mi is részt vettünk, önálló téziseket nyújtottunk be "a szociális és békemozgalom hazai helyzetéről és tapasztalatairól", valamint "a globalizáció és a nevelés kérdéseiről". A vita egyik fő kérdése volt, hogy a harmadik világháború megakadályozása érdekében hogyan lehet az erőket eredményesebben

mozgósítani. Többen hangoztatták, hogy a kelet-európai szocialista közösség átmeneti veresége világméretű csapást jelent. Az egyik radikális palesztin küldött kétségét fejezte ki a kínai párt politikáját illetően. A többség úgy érvelt (mi is ezek közé tartozunk), hogy csak az idő szolgálthat majd elegendő információt a tárgyilagos megítéléshez; e politika sokak szerint az "időnyerés", a lenini NEP-hez hasonló visszavonulás, amely figyelembe veszi a mai világhelyzetet és a kínai sajátosságokat.

Vita folyt arról is, hogy az USA agresszív militarizmusa, a nemzetközi szerveződések sorozatos felrúgása, a hivatalos külpolitikává avatott állami terror és erőszak nem a fasizmus új megjelenési formája-e, amellyel szemben minden humanista erőt, a nemzeti szuverenitás valamennyi hívét közös frontba kell tömöríteni. A legtöbben egyetértettek ezzel, és a harc nemzetközi koordinálását szorgalmazták. A vita összefoglalója hangsúlyozza a revizionizmus és jobboldali opportunizmus elleni elvi harc fontosságát, csakúgy, mint a szektásság és balosság elleni fellépésnek, a mozgalom demokratizmusának szükségességét. A küldöttek kifejezték hűségüket a lenini normák mellett. Megállapodtak abban, hogy a következő évi nemzetközi szeminárium a **kommunista mozgalom jelenkori harcait és a Komintern tevékenységének tanulságait** fogja megvizsgálni.

Széchy András – Széchy Éva

Találkozás a Neue Volksstimme szerkesztőivel

Április közepén szakmai konferencián voltam néhány napig Bécsben. Ott tartózkodásom alatt találkoztam *dr. Lisl Rizyvel* és *Willi Weinerttel*, a címben említett osztrák kommunista lap szerkesztőivel. A *Volksstimmétől* eltérően, ez az újság nem az Osztrák Kommunista Párt hivatalos lapja: élesen bírálja a pártvezetőséget, és kritikájával számos kommunista véleményét tükrözi – párttagokét és párton kívüliekét egyaránt. Ami a *Volksstimmét* illeti, amely valamikor az egyik legszínvonalasabb európai kommunista újság volt, kiadása a párt anyagi gondjai következtében megszűnt. Hasonló sorsra jutott az OKP régebben kitűnő infrastruktúrája is (a pártnak nem sikerült megtartania sem régi székházát, sem a híres "Globus" kiadót és a pártiskola épületeit stb.). Lisltől és Willitől megtudtam, hogy az osztrák kommunistáknak saját weboldaluk van, ahol megtalálható a *Neue Volksstimme* is (www.kominform.at). Azóta megnéztem ezt az oldalt, és meg-

győződtem róla, hogy nagyon sok érdekes információt tartalmaz.

A pártban nagy viták folynak az EU-ról és az Európai Baloldali Pártról. A pártvezetés mindkettőt pozitívan ítéli meg, ezt a véleményt azonban a kommunisták tekintélyes része nem osztja. A szakszervezetekkel való kapcsolatáról megtudtam, hogy az OKP-nak, a többi osztrák párthoz hasonlóan, saját frakciója van a szakszervezetekben (GLB – Szakszervezeti Baloldali Blokk néven).

Számomra rendkívül megható volt, amikor beszélgető társaim fényképeket mutattak édesapámról a harmincas évek elejéről (ő akkor az OKP képviselője volt a Kominternben). Különösen azért hatódott meg, mert arra gondoltam, hogy az osztrák elvtársak a párt betiltása idején, mély illegalitásban őrizték meg a párt dokumentumokat, köztük ezeket a fényképeket is.

Benedikt Szvetlána

Osztrák és német polgári lap a CSMKP kongresszusáról

Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja kongresszust tartott május első felében České Budejovicén. A tisztségviselők megválasztása "kijózanító hatással volt a reformerek számára – írja a *Die Presse* c. osztrák polgári lap. – Az összes reformereket egytől-egyig kiszavazták a vezető testületekből. *Ransdorf* eddigi elnök, aki azt követelte, hogy a párt szociáldemokrata politikai irányváltással törjön ki a meddő ellenzéki seregéből, csúfos vereséget szenvedett." "Az újraválasztott Grebeniček tizenegyedik éve tölti be az elnöki tiszteket. Gondoskodott róla, hogy a csehek egyötöde a CSMKP-ra szavazzon. Ezek a szavazók azonban – teszi hozzá mély bölcsességgel a polgári lap – nem meggyőződéses kommunisták."

Egy másik cikkében arról ír a *Die Presse*, hogy az Oroszországi Föderáció Kommunista Pártja mellett a CSMKP a posztkommunista térség egyetlen olyan

(folytatás a 4. oldalon)

(folytatás a 3. oldalról)

kommunista pártja, amely nem szűk szektaként tengődik. “Az 1989-es hatalmváltás óta a párt mindig második volt a választásokon, hol a Polgári Demokrata Párt, hol a szociáldemokraták mögött. **A lakosság körében azáltal – nem pedig annak ellenére – tett szert nagy tekintélyre, hogy szilárdan ragaszkodik identitásához.** Ez különbözteti meg más, egykor vezető kommunista pártoktól, amelyek exkommunistákként ismét kormányra kerülve, brutális neoliberalizmusukkal tűntek ki, és országukat behajszolták az imperialista háborúba” – állapítja meg a *polgári* lap. – “A szocializmus eredményeihez való pozitív viszonya mindaddig a német PDS-től is megkülönböztette a CSMKP-t.”

Az újráválasztott elnök “a kommunista politika hagyományosabb formáit képviseli. Ransdorf viszont, a kongresszuson kibuktatott elnökjelölt, a ‘korszerűsítés’ híve. Lelkesen támogatja a ‘civil társadalom’ kiépítését, és meggyőződéses ‘Európa-párti’. EU-barát orientációját azonban nagy szkepszissel fogadta a párttagság.”

“Ransdorf az Európai Baloldali Párt egyik szellemi atyja. A berlini előkészítő tanácskozáson, ahová megfigyelőként delegálták, aláírta az alapító felhívást – emiatt nyilvánosan megrótták. Amikor a római alapító kongresszusról pártja nevében kivonult, nyilván nem belső meggyőződéssel tette.”

“Az irányvonal körüli viták voltaképpen a cseh kommunisták kormányképessége körül zajlanak. A Ransdorf-szárny erőteljesen törekszik a kormányban való részvételre. Ez feltételezné a párt szociáldemokratizálását és antimilitarista álláspontjának feladását.”

A *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, a német nagyburzsoázia lapja, szintén foglalkozik a cseh pártkongresszussal. Megírja, hogy Grebeníček vezetése alatt a párt lendületesen fejlődött: az 1996-os választásokon 10 százalékot kapott, 2002-ben 18,5 százalékot. “Olyan sikerek ezek, amelyenkről az egykori keleti tömb vegetáló ókommunista töredékcsoportjai még csak nem is álmodhatnak.”

* **Megjegyzés.** Lapunk szerkesztőbizottságának legutóbbi ülésén, ahol a jelenlegi szám tartalmáról döntöttünk, nem alakult ki egységes álláspont az Európai Baloldali Párt megítélésében. Ezért talál e tárgyról közölt cikkeinkben az Olvasó elmentéses, ütköző véleményeket.

A “Dialektika” felelős kiadója

Rozsnyai Ervin:

Magánvélemény

Mint a baloldali sajtó hírt adott róla, május 8-án Rómában megalakult az Európai Baloldali Párt. A 15 alapító párt egyike a magyar Munkáspárt.

Egyetlen pillanatig sem kétséges, hogy a globális kapitalizmus könyörtelen módszereivel szemben égető szükség van a baloldal nemzetközi összefogására. Feltehetően egyet kell érteni az alapító kongresszus olyan követeléseivel, mint a megszállók kivonása Irakból, a tömegek mozgósítása a háború ellen, a multinacionális társaságok és a neoliberális politika megfékezése. Ezek a követelések *megegyeznek a Szociális Fórumok programjával*, amelyet a baloldal valamennyi irányzata és árnyalata elfogadhat. A magam részéről mégis fenntartásaim vannak az új pártot illetően. Hangsúlyozva, hogy véleményem szigorúan *magánvélemény* – tehát *semmiképpen sem a Marx Károly Társaság vezetőségének vagy a “Dialektika” szerkesztőbizottságának kollektív véleménye* –, szeretném röviden kifejteni aggályaimat.

Az első információ, amely megmondásra készített, Cseh- és Morvaország Kommunista Párjának állásfoglalása volt. Mint a “Dialektika” március-áprilisi számában megírtuk, a cseh párt – Európa egyik legbefolyásosabb kommunista pártja – *nem támogatja* az Európai Baloldali Párt megalakulását, és a Görög Kommunista Párttal együtt élesen ellenzi azt az elképzelést, hogy az új párt “az EU intézményeinek érdekében fogja kifejteni tevékenységét”. A CSMKP elfogadhatatlannak tartja, hogy az új párt alapszabályát Brüsszellel kell jóváhagyatni. Grebeníček elvtárs, a CSMKP elnöke közölte: Miloslav Ransdorf, aki a párt öt alelnöke közül egyedül áll szemben a KB határozataival, a berlini előkészítő találkozón a CSMKP nevében aláírta a pártalakítást támogató okmányt, noha a párt *csak megfigyelőnek delegálta a tanácskozásra*. “Ransdorf politikailag közel áll a német PDS és a Francia KP vezetőségéhez, erősen EU-párti, és szót emelt a NATO-bővítés mellett.” – Nem mellékes az sem, hogy a római pártalakításhoz 20 európai KP *nem csatlakozott*.

További aggályokat ébresztett bennem *Simó Endre* “Határokon átvélő összefogás” c. cikke “A Szabadság” május 29-i számában. “Nagyon fontos üzenetnek tartom, hogy az új európai párt elhatárolódott a sztálinista politikától, gyakorlattól és módszerektől – írja a szerző. – A XX. kong-

resszus szellemében sztálini bűnökről szólt, és leszámolt az autoriter, antidemokratikus tendenciákkal. ... De a ‘sztálini kultusz’ visszautasítása nem elég, adósok vagyunk a szocializmus összeomlását előidéző okok feltárásával is. Tisztáznunk kell a létező szocializmus alapvető ellentmondását: a társadalmi termelés, állami kisajátítás ellentétét.” – Valóban ez lett volna a “létező szocializmus” alapvető ellentmondása? Vagyis nem lett volna szabad államosítani? Továbbá: csakugyan annyira pozitív “a XX. kongresszus szellemében” szólni a “sztálini bűnökről”? Meggyőződésem, hogy “a XX. kongresszus szelleme” – Hruscsov szelleme – a gorbacsovizmusban érte el kifejelett formáját, és az általa elindított gátlátalan rágalomhadjárat, a Szovjetunió történetének befekettítése és bemocskolása vezetett a Szovjetunió bukásához, taszított bennünket abba a mély szakadékba, ahonnan a jó ég tudja, mikor sikerül kikapaszkodnunk. Ma már jó néhány kommunista párt bírálja élesen a Hruscsov-Gorbacsov féle szellemiséget.

Az Európai Baloldali Párt létrejöttét két párt kezdeményezte: az FKP – amely a *mutation* (változtatás) politikájával, a “peresztrojka” francia változatával, önmagát lökte történetének mélypontjára –, valamint a német PDS (Demokratikus Szocializmus Pártja). Az utóbbinak három vezetője irányította az NDK és az NSZEP felszámolását, vagyis a német ellenforradalmat: *Gregor Gysi*, aki nem rejti véka alá fröcskölő kommunistaellenességét; *Hans Modrow*, aki lipcei párttitkár korában kiérdemelte a “lipcei Gorbi” megjelölést; végül *Lothar Bisky*, a jelenlegi pártelnök, akinek a Munkáspárthoz intézett szívélyes üdvözlője “A Szabadság” május 21-i számában látható.

Ma, amikor az imperialista globalizáció kiváltja a tömegek elkeseredését és ellenállását; amikor a hitleri babérokra pályázó amerikai kalandorpolitika immár nyilvánvaló kudarcot vallott Irakban; amikor folyik a politikai polarizálódás, a jobboldal előretör, de várható a baloldal lassú eszmélése is – ma vajon nincs okunk attól tartani, hogy az imperializmus mindent elkövet a köreinkben még mindig uralkodó gorbacsovizmus újabb megtámogatására? Hogy trójai falóval igyekszik ellenőrzése alá vonni a baloldali erőket, mielőtt felocsúdnának?

Európai kommunista pártok felhívása

Nyugat-európai és most csatlakozó országok kommunista és más baloldali pártjai közös felhívást bocsátottak ki az európai parlamenti választásokra. A felhívás azokat a legfontosabb politikai célokat foglalja össze, amelyekért az uniós országokban nemzeti szinten, az EU parlamentjében pedig közösen kívánnak fellépni.

Noha egyre nő a termelékenység és a nagy üzleti vállalkozások profitja, a munkanélküliség, a szegénység és a társadalmi marginalizálódás jobban fenyegeti az Európai Unióban élő embereket, mint valaha – szögezi le a dokumentum. – A jövőkép hiánya minden generációt sújt, politikai szinten pedig a populista demagógiában és a szavazástól való tömeges távolmaradásban fejeződik ki. A baloldali erőknél szembe kell szállniuk az ultraliberális dogmákkal, tettekkel bizonyítva, hogy nem a neoliberalizmus és a NATO-ban való részvétel az egyetlen lehetőség.

“A munkaerőpiac befolyásolása, a társadalmi elnyomás és a szegénység elleni harc érdekében követeljük a tisztességes munkához való jogot, a bérek és fizetések általános emelését a termelékenység növekedésének és az infláció mértékének megfelelően; a munkaidő csökkentését keresetvesztés nélkül és a fiatalok oktatását.

Mérleget kell vonni a privatizáció és dereguláció hatásáról, növelni az állami beruházást az egészségügyben, a társadalombiztosításban, az oktatásban és a kutatásban.

A munkásoknak, a szociális és civil társadalom választott képviselőinek jogot kell kapniuk, hogy beleszólhassanak a létszámcsökkentési tervekbe a társadalombiztosítási alapok ellenőrzésébe.”

A dokumentum ezután felsorolja a biztosítandó politikai, szociális, gazdasági és egyéni jogokat – így a gyerekek és fiatalok

védelmét, a bevándorlók, a menekültek, a kisebbségek jogait; harcot hirdet a rasszizmus, az antiszemitizmus, a neofasizmus, a türelmetlenség minden formája ellen.

Követeli, hogy a fejlődő országok adósságát szüntessék meg, és a GDP legalább 0,7 százalékát ezeknek az országoknak a megsegítésére fordítsák.

A továbbiakban az aláírók elítélik a terrorizmus minden formáját: “hiszük, hogy a terrorizmus elleni küzdelem nem igazolja a szabadság, a polgári és emberi jogok korlátozását; a terrorizmus ellen csak a demokrácia és a társadalmi igazságosság fokozásával lehet célt érni.” Eppen ezért véget kell vetni Irak megszállásának, visszavonni az idegen csapatokat, helyreállítani az iraki nép szuverenitását. Minden hasznos kezdeményezést meg kell tenni az izraeli–palesztin béketervek támogatására és egy életképes és független palesztin állam létrehozására, amely biztonságos keretek között él együtt Izraellel és a régió valamennyi államával. Ami Ciprust illeti: ideje, hogy népei újraegyesüljenek egy kétzónás föderáció kereteiben. Szükségesnek tartja a dokumentum a harcot a fegyverkezés ellen, a tömegpusztító – nukleáris, biológiai, vegyi – fegyverek megsemmisítését, a leszerelési tárgyalások újratekadését, valamint – fogyatékoságai ellenére – a kiotói környezetvédelmi jegyzőkönyv végrehajtását.

A felhívás részletezi a felsorolt követeléseket, az értük folytatandó harc módszereit, majd a következő szavakkal zárul:

“Sok útja van az együttműködés erősítésének. Figyelembe véve ezeket a törekvéseket, elhatároztuk, hogy folytatjuk együttműködésünket az Európai Egyesült Bal–Északi Zöld Baloldali Csoporttal (GUE–NGL).

Mi, a platform aláírói, harcolunk ezekért a célokért, ki-ki a saját hazájában, európai szinten, és megválasztott képviselőink útján az Európai Parlamentben is.”

EU-TÖRTÉNELEM RÖVIDEN

Az Európai Unió jogelődjének a Franciaország, Német Szövetségi Köztársaság, Olaszország, Belgium, Hollandia, Luxemburg által létrehozott Európai Szén és Acélközösség (Montánunio) tekinthető, melynek alapító okmánya 1952. július 25-én lépett életbe. Ennek utóda, az ugyanezen országok által 1957. március 25-én aláírt szerződés szerint a kibővített hatáskörű Európai Gazdasági Közösség elnevezésű szervezet lett, amelyhez 1973. január 1-jén Dánia, Írország és az Egyesült Királyság is csatlakozott. (Norvégia lakossága népszavazáson utasította el a belépést.) Görögország 1981-ben, Spanyolország és Portugália 1986-ban lettek a szervezet tagjai.

1992. február 7-én írták alá a hollandiai Maastrichtban azt a szerződést, amely már az Európai Unió elnevezést használta,

és politikai integrációnak tekintve önmagát, kül- és biztonságpolitikai, valamint igazságügyi és belpolitikai célokat fogalmazott meg. Ausztria, Finnország és Svédország 1985. június 1-jén lettek az EU tagjai. (A norvég polgárok ismét elutasították a csatlakozást.) 2002. január 1-jén 12 tagállamban bevezették a közös fizetőeszközt, az eurót. Ebből Dánia, az Egyesült Királyság és Svédország kimaradt.) 1997. Amsterdam, 2000. Nizza – a szervezet fejlődésének újabb állomásai. Csatlakozási tárgyalások kezdődtek több országgal, melynek eredményeként újabb tíz ország (Ciprus, Csehország, Észtország, Lettország, Lengyelország, Litvánia, Magyarország, Málta, Szlovákia és Szlovénia) lett 2004. május 1-jén az EU tagja, így az 454 milliós lélekszámú, 25 tagállamú szervezetté vált.

Olvasói levél

A *Dialektika* áprilisi számában olvastam Magyar Lajos fiának, Magyar Vladimirkának a levelét. Meghatott, hogy vannak még az élők sorában olyanok, akik közvetlen tanúi a régi nagy eseményeknek. Az ilyen embereket fel kellene kutatni és megszólaltatni.

Én is sokat tanulmányoztam történelmi elődeink életútját, többek közt Magyar Lajosét is. Fontos mozzanat az ő életében az, hogy szoros barátság fűzte Bölöni György-höz. Együtt írták a “Háború a Balkánon” c. könyvet 1912-ben. Magyar Lajos maga is sokat publikált. Kiváló újságíró, diplomata és forradalmár volt. Börtönévei alatt jól megtanult oroszul. Miután fogolycserével Moszkvába került, 1926-ban Kínába küldték. A szovjet konzulátus sajtófőnöke volt, előbb Hongkongban, majd Sanghajban. 1928-ban visszatért Moszkvába. Tagja lett a magyar nyelvű *Sarló és Kalapács* c. lap szerkesztő-bizottságának. 1929-től a Komintern Keleti Titkárságát vezeti. Részt vett a Kínai Kommunista Párt VI. kongresszusának előkészítésében. Több könyvet írt Kínáról. Számos írása jelent meg tudományos folyóiratokban. Tanított a Leniniskolán. 1930-ban a moszkvai városi tanács tagjává választották.

Magyar Vladimirk édesanyja, Sipos Erzsébet, hűséges harcostársa volt férjének. Régi forradalmár volt. A Galilei Körben olyan kiváló emberekkel dolgozott együtt, mint Sallai Imre és Korvin Ottó. Részt vett az 1918-as polgári demokratikus forradalomban. Korvin Ottóhoz nemcsak munkatársi, hanem érzelmi szálak is fűzték, házasságot kötött vele. A Tanácsköztársaság megdöntése után a házaspárt letartóztatják. 1919. december 19-én Korvin Ottót halálra ítélték; Sipos Erzsébet éppen akkor adott életet első gyermekének, Máriának. December 29-én férjén végrehajtották az ítéletet. A szülés idejére Sipos Erzsébetet szabdálásra helyezték, de 1920 januárjában ismét letartóztatták. Előbb Budapesten, azután a zalaegerszegi internálótáborban raboskodik. 1922-ben fogolycserével Szovjet-Oroszországba kerül. Itt alakul ki szoros kapcsolat közte és Magyar Lajos között. Összeházasodnak, megszületik Magyar Vladimirk. Büszke lehet a szüleiére. Mi pedig arra vagyunk büszkék, hogy a moszkvai rendszerváltás ellenére úgy döntött, szülei nyomdokába lép, és nem tagadja meg a kommunista eszméket. Jól döntött! Szívesen olvasnám írását máskor is a *Dialektika*ban.

Mihály János
Debrecen

Valentyin Szaharov:

A szovjet felderítők jelentései a háború előestéjén

1941. június 22-én támadta meg a náci Németország a Szovjetuniót

Közel fél évszázada elárasztják a nemzetközi sajtót azok a publikációk, amelyek tanúsítani kívánják, hogy a Szovjetunió története a hibák és bűnök halmaza volt. A külföldi kommunista sajtó jóideje tesz közzé nagy számban egészen más tartalmú és hangvételű dokumentumokat is, ezekről azonban a magyar olvasók a hazai lapokból nem szerezhetnek tudomást (általában a baloldali lapokból sem). Társaságunk június 14-i kibővített vezetőségi ülése határozatot hozott arról, hogy szerény lehetőségeinkhez mérten, rendszeresen ismertetni fogjuk a "Dialektika"-ban a számunkra hozzáférhető elhallgatott dokumentumokat. Ezt a munkát előző számunkban megkezdtük, most folytatjuk. Célunk nem az, hogy a vitatott kérdésekben döntőbíróként lépünk fel: csupán azt szeretnénk érzékelteni, hogy a közvéleménybe éjjel-nappal belesulykolt, egyoldalú nézetrendszer mellett léteznek másféle álláspontok is.

A történelmi legendák korában élünk. Ezek közé tartozik a szovjet hírszerzésnek a náci stratégiai tervek felderítésére irányuló tevékenysége a háború előestéjén.

A közvéleményben régóta elterjedt az a nézet, hogy felderítésünk hajszálpontos információt tett le a "Kreml-beli diktátor" asztalára a készülő német támadás valamennyi fontos mozzanatáról; Sztálin azonban jobban hitt Hitlernek, mint saját felderítőinek, olyan információkat követelt az illetékes szolgálatok vezetőitől, amelyek kedvezőek voltak számára.

Felderítőinktől valóban igen pontos információk jöttek a náci támadás időpontjáról. Ki ne hallott volna Richard Sorge és más hírszerzők jelentéseiről? A közvélemény meg van győződve róla, hogy valósággal záporoztak a hitelesebbnél hitelesebb tájékoztatások. De a valóság bonyolultabb.

1940 végétől ellentmondásos információk érkeztek a Központba a német támadás időpontjáról. Később, 1941 februárjától, bizonyos jelentések már pontosabban megjelölték az időpontot: 1941. május-június.

Márciusban még pontosabbak az adatok: a háború 1941. június közepére várható. Más jelentések viszont más dátumokat jelölnek meg: pl. Sorge, vagy a "Sztarsina" fedőnevű hírszerző (valószínűleg Schulze-Boysen csoportjának tagja) és több társuk azt jelenti, hogy Hitler előbb békét szándékozik kötni Angliával. 1941 májusától ismét változnak az információk: május közepe, május vége. Sorge május 21-én a hónap végét jelzi. Hitler azonban – ma már tudjuk – április 30-án meghatározta az időpontot: június 22. Felderítőink újabb dátumokat közölnek: június 15 és 20 között; június 20-25; a mezőgazdasági munkák befejezése után; június 22.

Milyen jelentések érkeztek a Központba a támadni készülő náci hadsereg erejéről és a hadvezetőség stratégiai elgondolásairól?

Dekanozov, a Szovjetunió berlini teljhatalmú megbízottja, 1940. december 8-án névtelen levelet kapott: "1941 tavaszán a német hadsereg 10-12 millió főt fog számlálni. Az SS, SA és a tartalékok további 2 milliót tesznek ki, ezeket is bevonják a hadműveletkebe. Németország 14 millió, szövetségesei 4 millió embert állítanak ki." Más források szerint Németország 150 hadosztályt vont össze a szovjet határon, 10-10 000 emberrel, azaz összesen 1,5 millió embert. Miközben a támadás időpontjára vonatkozó adatok viszonylag pontosak voltak, a csapás erejéről dezinformációk keringtek. Sorge információja 1941 elején így szólt: "A keleti határon 170-190 hadosztályt összpontosítottak. Valamennyi gépesített vagy harcokocsizó alakulat." Valóban 190 hadosztály támadott, de a harcokocsizó és a gépesített hadosztályok száma jóval kevesebb volt. A felderítői jelentésekben összekeveredtek a pontos, de a fasisztákra nézve veszélytelen adatok (a háborús előkészületeket nem lehetett eltitkolni) a fontos stratégiai természetű dezinformációkkal.

A német főparancsnokság két óriási stratégiai "katlant" tervezett a Baltikumban és Ukrajnában a szovjet hadsereg főerőinek megsemmisítésére. A legerősebb csapáso-

kat ennek érdekében a "Közép" és a "Dél" hadseregcsoport érintkező szárnyai mérik, a Pripjaty-mocsaraktól északra és délre a Dnyepr vonaláig, majd a csapásmérő harcokocsizó csoportok Kijev körzetéből délre, Szmolenszk-Vityebszk körzetéből pedig Leningrád felé fordulnak. A Kelet-Poroszországban állomásozó "Észak" hadseregcsoport és a romániai német-román csapatok kiegészítő szerepet játszanak. Hitler elgondolásában a leglényegesebb a harcokocsizó csoportok gyors előnyomulása volt a főcsapás irányában, a Pripjaty-mocsarak két oldalán.

Ezt a stratégiai elgondolást a német főparancsnokság széles körű dezinformációs tevékenységgel álcázta. A német vezetés számára kívánatos volt, hogy csapásmérő csoportosításával viszonylag kis erők álljanak szemben; hogy a Vörös Hadsereg főerői máshol legyenek, és "katlanba" kerüljenek. A publikált dokumentumokból kitétni, hogy a szovjet hírszerzés 1940 decemberétől 1941 júniusáig olyan információkat továbbított Németország stratégiai terveiről, amelyek megfeleltek a német hadvezetés dezinformációs szándékainak. Ezek a jelentések különféleképpen jelölik meg a főcsapás irányát, anélkül hogy bármelyik is megegyezne a valódi tervekkel. Egyetlen egy, június 20-i szófiái jelentés közelíti meg többé-kevésbé az igazságot. Más jelentések – pl. a jugoszláviai katonai attasé információja – Baku elleni támadásról beszélnek, amely április-májusban várható.

Szerepeltek egyéb változatok is. "Sztarsina" pl. 1941. június elején a következőket jelentette: "A forrás kezébe jutott dokumentumok szerint a német parancsnokság, Kelet-Poroszországból és dél felől Romániából kiindulva, igyekszik majd harapófogóként létesíteni a lengyel főkormányzóság határán elhelyezett szovjet csapatok átkarolására." Ez dezinformáció volt, amely azt sugallta a szovjet hadvezetőségnek, hogy ne aggódjék a stratégiai arcvonal középső szakasza miatt, vonja közelebb a csapatokat a szár-

(folytatás a 7. oldalon)

(folytatás a 6. oldalról)

nyakhoz. (A dokumentumok egyébként a német vezérkarokon belül is keringtek.)

A náci "stratégiai tervnek" egy további dezinformációs változatát Sorge továbbította a Központba: csapások a szárnyakon, bekerítés közepén. Ezzel a variánssal összefügg Voroncov németországi szovjet haditengerészeti attasé információja, amelyet a vezérkar hírszerző főnöke jelentett Sztálinnak 1941. május 6-án. Ez a közlés egy Hitler környezetében dolgozó tisztre hivatkozva azt állítja, hogy a németek május 14-re tervezik behatolásukat a Szovjetunióba, Finnországon, a Baltikumon és Románián keresztül; ezzel egyidejűleg nagyerejű légitámadások várhatók Moszkva és Leningrád ellen, a határmenti központokban pedig légideszant egységek ereszkednek le. Ebben a jelentésben csupán a deszantokra vonatkozó információ igaz, minden más hamis.

Hozzá kell tenni az elmondottakhoz a következőt. A német hadsereg-főparancsnokság 1941. március 11-én titkos értekezletet tartott, ahol határozatokat hoztak a Szovjetunió elleni háború előkészületeiről. Az egyik határozat így szólt: "A főparancsnokság azt tervezi, hogy bekapcsolja a dezinformációs tevékenységbe Voroncov berlini attasét." Nem sokkal ezután kapja meg Voroncov egy német tisztől az említett információt, egy más alkalommal pedig, ismét egy német tisztől, meglehetősen pontos adatot a támadás időpontjáról, amely azonban egyéb, rendkívül kétséges közlésekkel párosul.

1941. június elsején Sorgétól érkezett távirat Moszkvába. "Berlin tájékozta Ott tókioi követet, hogy a Szovjetunió elleni támadás június második felében kezdődik. A legerősebb csapást a német hadsereg balszárnya méri." Bizonyos dokumentumokból arra lehet következtetni, hogy Sorge hasonló információt kapott Scholl bangkoki német katonai attasétól is. A főcsapást ezek szerint Kelet-Poroszországból indítaná a Baltikum ellen a német "Észak" hadseregcsoport, amely nem a legerősebb volt, mint Sorge közölte, hanem a leggyengébb. Továbbá: a jelzett támadási főirány igen messze volt a valóságostól, és olyan átcsoportosításra kívánta ösztönözni a szovjet vezetést, amely rendkívül kedvező lett volna a fasisztáknak.

Sorge jelentésében, csakúgy, mint más hírszerzőkében, különös módon kevered-

nek az igaz és a hamis információk. Ha a közlés helyesen tájékoztat a támadás időpontjáról, rendszerint félretájékoztat a stratégiai elgondolásról; s ha gyanakodni kezdünk, kétségessé válik az egész. Sorgénak, a faszizmus elleni harc hőisének, nem az volt a tragédiája, hogy nem hittek neki – amit a sajtó és az irodalom sugalmaz a közvéleménynek –, hanem hogy akaratán kívül dezinformációkat továbbított.

Jogos persze a kérdés: ha a szovjet hadvezetés hitel ad Sorge információjának, és idejében elrendeli az általános mozgósítást, nem lehetett volna-e teljesen kizárni a meglepetés tényezőjét és ennek tragikus következményeit?

Tegyük fel, hogy így történik. Ebben az esetben meg kellett volna erősíteni a Vörös Hadsereg csoportosítását a Baltikumban (ahol a leggyengébb volt), hogy szembe tudjon szállni a legerősebb német csoportosítással; ehhez pedig lényegesen meg kellett volna gyengíteni csapatainkat más területeken, elsősorban Dél-Beloruszsiában és Észak-Ukrajnában (tehát ott, ahol csapataink harcalkészültsége a legmagasabb volt); annál is inkább, mert felderítésünk rendszeresen azt jelentette, hogy a stratégiai arcvonal középső szakaszáról nem fenyeget veszély. Ha ez megtörténik, a német előnyomulás gyorsabb lehetett volna, mint amilyen volt, hamarabb kezdheték volna a bekerítést és a két "katlan" létesítését. Ha emellett számba vesszük a háború kezdetéig hátralévő időt, valamint vasútvonalaink állapotát, akkor csak arra a következtetésre juthatunk, hogy csapataink tömeges átcsoportosítása nem lett volna lehetséges.

Ami az általános mozgósítást illeti: semmi kétség, jó lett volna, ha idejében megtörténik. Jegyezzük meg azonban, hogy május elejétől titokban mozgósítottak 800 000 tartalékot. Ez nem kevés, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy a Vörös Hadsereg június 22-i létszámának kb. ötödét teszi ki. Azt mondhatják: az általános mozgósítás eredményesebb lett volna. Ám eddig senki sem vizsgálta, mi lett volna ennek a lépésnek a hatása az események általános menetére. Vajon Németország ölbe tett kézzel nézte volna, ha nyíltan mozgósítunk? Várt volna Berlin június 22-ig, vagy korábban támad? Cáfolhatatlan válasz persze nincsen. Tegyük fel, hogy nem nézi tétlenül a Vörös Hadsereg napról napra növekvő harcalkésztségét, és támad. A csapás ereje bizonyára gyengébb lett volna,

de mennyivel? A kérdés az, hogy többet nyertünk volna-e, mint 800 000 ember rejtett mozgósításával. Képesek lettünk volna-e nyíltan akár csak 800 000 főt is mozgósítani? Ha igen, jól jártunk volna, de ha nem...

Nézzük a közlekedés állapotát, főleg az ország nyugati területein. Egyidejűleg kellett volna megoldania a következő feladatokat: átszállítani a csapatokat a Baltikumra; 5 hadsereget átdobni a keleti katonai körzetekből; biztosítani a mozgósítást, vagyis hatalmas teherforgalmat lebonyolítani; biztosítani a népgazdaság működését stb. stb. Elbírt volna ekkora terhelést a közlekedési hálózat? És mindezt egyidejűleg, különben jelentősen csökken a mozgósítás hatékonysága. Nem is olyan egyszerű kérdés tehát, hogy megkockáztathatta-e a szovjet vezetőség a nyílt mozgósítást, az igenlő válasz pedig egyáltalán nem nyilvánvaló. Kutatni kellene a kérdést. (Kár, hogy a szükséges anyag titkos.)

A német elhárítás dokumentálhatóan terjesztette a dezinformációkat. Nem úgy áll a dolog, hogy hírszerzőink sorozatban továbbították a pontosabbnál pontosabb értesüléseket a Központnak, az irodákban ügyködő nagyhatalmú fafejek pedig azt se tudták, mennyi kétszer kettő. Vegyünk egy példát. Irodalmunkban gyökeret vert az a vélemény, hogy a Barbarossa-tervet (a Szovjetunió elleni támadás tervét) a német szárazföldi erők vezérkara dolgozta ki. Valójában ezzel párhuzamosan dolgozott egy másik támadási terven a Wehrmacht (az egész hadsereg) főparancsnokának vezérkara is. Egyszerre két terv készült. Bizonyos részletekben a kettő egybeesett, de döntő eltérés volt közöttük abban, hogy a szárazföldiek a szárnyakon tervezték a főcsapást, utána pedig a főerők középre fordultak volna; a főparancsnokság terve viszont közepén irányozta elő a főcsapást, majd utána a főerők egy része a Baltikum, más része a Fekete-tenger felé fordul. A szovjet felderítők a szárazföldiek tervének fő variánsait közölték a Központtal (holott ezt a tervet a német Legfelsőbb Parancsnokság már 1940. december elején elvetette). A németek kiszivárogtatták a hamis tervet, de titokban tartották a valót. A dezinformációk és az egymásnak ellentmondó, pontos és hamis adatokat vegyítő jelentések természetesen megnehezítették a szovjet hadvezetőség számára az adekvát döntéseket.

John Steinbeck:

Lapunk két előző számában cikket közöltünk az 1932-33-as ukrainai éhínségről, amelynek évfordulóját harsány kommunistaellenes propagandára használta ki a burzsoá sajtó. Arról ez a sajtó teljesen megfélemezett, hogy ugyanazokban az években – más okokból – éhínség és tömeges nyomorúság pusztított az Egyesült Államokban is. Erről szól John Steinbeck világhírű regénye, az "Érik a gyümölcs", amelyből közlünk néhány döbbenetes részletet.

... egyik-másik gazdaság oly nagyra nőtt, hogy az ember fél sem foghatta már – oly nagyra, hogy egész sereg könyvelőnek kellett számon tartania a kamatot, a nyereséget meg a veszteséget; vegyészek vizsgálatták és javították a földet; munkavezetők ügyeltek arra, hogy a görnyedő emberek oly gyorsan mozogjanak a sorok között, ahogy izmaik bírják. A gazda boltot nyitott, fizette az embereit, aztán eladta nekik az ennivalót, s visszavette a pénzt. Egy idő múlva pedig egyáltalán nem is fizette az embereket, s megtakarította a könyvelést. Ezek a gazdaságok hitelbe adták az ennivalót. Az ember dolgozott és táplálkozott; s amikor munkáját elvégezte, könnyen kiderülhetett, hogy még pénzzel is tartozik a társaságnak. S a gazdák nemcsak hogy maguk nem művelték a gazdaságukat, hanem akárhány közülük nem is látta a birtokát.

Aztán a birtokukból kiforgatott emberek kezdtek nyugat felé húzódni. Magányos kocsik és karavánok, hazátlan és éhes emberek; húszezer és ötvenezer és százezer és kétszázezer. Áradtak a hegyeken túlról, éhesen és nyughatatlanul, mint a hangyák, futkosva, hogy munkát találjanak, hordást, tolást, húzást, akármit, akármilyen terhet egy kis ennivalóért. Mert a gyerekek éhesek.

Nem vagyunk idegenek. Hét emberöltő óta vagyunk amerikaiak. Egy tagja a családnak részt vett a szabadságharcban, s akárhány a polgárháborúban – mindkét oldalon. Amerikaiak vagyunk.

A föld gazdái gyűlölték őket. Gyűlölték a városi boltosok is, mert nem volt pénzüik. Nem volt semmijük. A munkások pedig azért gyűlölték őket, mert az éhes ember kénytelen dolgozni, s ha mindenképpen el kell vállalnia a munkát, a munkáltató automatikusan kevesebbet fizet a munkájáért, s akkor aztán senki sem kaphat többet.

És a földjükből kiforgatott emberek, a kivándorlók áradtak Kaliforniába – két-százötvenezeren, háromszázezeren. Mögöttük új traktorok álltak neki a földnek, s másokat szántottak ki a helyükből. Új emberhullámok voltak úton, új tömegei a földjükből és otthonukból kiforgatott embereknek.

Érik a gyümölcs

Az ilyen ember eldöcögött kocsijával az utakon, látta a fákon csüngő, arany színű narancsot, az arany színű kis narancsot a sötétzöld fákon; s a pisztolyos öröket a narancsliget szélén, akik vigyáztak, nehogy valaki leszedjen egy narancsot a sovány gyerekei számára, abból a narancsból, amit tömegesen semmisítettek meg, ha alacsony volt az ára.

Ócska kocsijával behajtott az ember a városba. Végigkutatatta munkáért a gazdaságokat. Hol szállhatunk meg éjszakára? A rongyos város a víz partján terült el; a házak sátrak voltak meg nádfödelés szárnyékok, papírházak, nagy lomhalmaz. Felütötte sátrát oly közel a vízhez, ahogy csak lehetett, vagy ha sátra nem volt, megkereste a város szemétdombját, hullámos kéregpapírt keresett, s abból épített házat magának. Amikor aztán megeredt az eső, a ház szétmállott. Az ember végigkutatatta a vidéket munkáért, s ami kis pénze volt, benzinre költötte munkakereső útjain. Este a férfiak összegyűltek, beszélgettek a földről, amelyet napközben láttak. Erre nyugat felé harmincezer hektár van. Parlagon hever. Uram Jézus, mit tudnék öt ilyen hektárral csinálni! Minden ennivaló megteremne rajta.

Hiába, nem a tiéd, s nem is lesz a tiéd. Ennek gazdája van. Ez nem a miénk. Muszáj, hogy dudva teremjen rajta.

Egyszer-egyszer megpróbálkozott valaki: titokban beosont a földre, megtisztogatta egy darabját, próbált egy kis gazdaságot kilopni a földből. Titkos kertek rejtőztek a dudva közt. Egy zacskó répamag. Krumplit ültettek, s esténként titkon kilopóztak, hogy kapálják a lopott földet. Hagyd meg széle körül a dudvát, akkor senki sem láthatja, mit csinálunk. Hagyjunk néhány szál nagy kórót a közepén is. Esténként titkos kertészkedés folyik, rozsdás kannákban hordozzák a vizet.

Egy napon aztán jön a mezőrendőr: mit képzelsz te, mit csinálsz itt? Ez nem a te földed, idegen területre léptél. És a fehérrepa, vörösrépa sarjadó zöld leveleit szétrugdalgják, eltíporják. A földre visszaköltözik a dudva.

Esténként a földre kuporodva beszélgetnek. Egy izgatott ember felkiált: miért nem veszünk el húszan egy darab földet? Van fegyverünk. Miért nem tesszük meg? Lelőnének, mint a patkányt. Eh, hát mi jobb, meghalni vagy itt élni? Mit kívánnál inkább a gyerekeidnek: most haljanak meg, vagy két esztendő múlva, ahogy mondani szokták, elégtelen táplálkozás miatt? Tudod, mit ettünk egész héten? Főtt csalánt és olajban sült lepényt. S tudod, hogy szereztünk hozzá lisztet? Felsőpörtük egy szállítókosci padlójáról.

A táborokban folyik a szó, s a rendőrök kövér emberek, vastag csípőjüket verdeső pisztollyal hetykén járják a tábort: úgy bánjatok ezekkel a tolvajokkal, hogy megemlegessék. Hiszen ezek olyan veszedelmesek, mint délen a négerék! Ha egyszer összefognak, semmi sem állítja meg őket.

Időnként fegyveres rendőrök csapnak le a betolakodók táboraira. Ki innét! Az egészségügyi minisztérium rendeletére! Ez a tábor veszélyezteti a közegészséget. "Hová menjünk?" "Az nem a mi dolgunk. Narancsot kaptunk, hogy innen kergessünk ki benneteket. Félóra múlva felgyűjtjük a tábort. Tífuszjárvány van az utcáson. Az egész országban el akarjátok terjeszteni? Takarodjatok!"

Félóra múlva papírból épült házak, nádfödelű kalyibák füstje száll az égre, s rozoga autók sora döcög az országutakon.

Háromszázezeren vannak Kaliforniában, s még egyre jönnek. És Kalifornia utai tele vannak eszeveszett emberekkel, akik hangyák módjára futnak, s húzni, tolni, emelni, dolgozni akarnak. Ahol egy ember számára akad emelni való, öt ember nyúl utána; ahol egy gyomor számára akad ennivaló, öt száját tátanak ki.

A föld mind kevesebb tulajdonos kezére jutott, a földjükből kiforgatott emberek száma egyre nőtt, s a nagybirtokosok minden erőfeszítése csak az elnyomásra irányult. A pénz fegyverre és gázra költötték; kémekek küldtek ki, hogy a lázadás morálját kiessék és elfojthassák. A traktorok, a futószalagok szaporodtak; egyre több család kóborolt az országutakon, a nagybirtokokról lehulló morzsákat keresve, s vágyakozva az utak szélén elterülő földek után. A nagybirtokosok védekező szövetségeket alakítottak, s megvitatták, hogyan kell az embereket megfélemlíteni, megölni, gázzal megmérgezni. Háromszázezer éhes, lerongyolódott ember: ha ezek egyszer öntudatra ébrednek, a világ minden mérgező gáza és puskája sem állítja meg őket.

A földön kuporogtak a férfiak. "Hallottál arról a gyerekről, ott a negyedik sorban? No hát, az a gyerek sírt és dobálta magát álmában. Azt hitték, féreg bántja. Hashajtót adtak neki, és meghalt. Kiütéses tífusza volt. Attól kapta, hogy nem volt embernek való, amit evett. A családja nem tudja eltemettetni."

Kezek kotorásznak a zsebekben, pénzdarabok kerülnek elő. Az emberek, ezek a mieink, derék emberek. Adná Isten, hogy valamikor jusson ennivaló a gyerekeknek.

És a birtokosok szövetségei tudták, hogy valamikor vége szakad az imádságnak. Akkor pedig mindennek vége lesz.

Fordította *Benedek Marcell*

Noam Chomsky:

Veszélyben a demokrácia

Nyilvánvaló, de mégis elhallgatott összefüggésekről beszélt Noam Chomsky amerikai nyelvész, filozófus és békeharcos a magyar közönség előtt május 20-án, a Közép-európai Egyetemen. A nemzetközi egyezmények felrúgása, az amerikai vezetés önkénye és az állami terrorizmus mind összefut az USA hegemoniára törekvő politikájában, amely végső soron a túlélésüket is veszélyezteti – figyelmeztetett a professzor.

Noam Chomsky elsősorban az Egyesült Államok új birodalmi stratégiáját vizsgálta. Arrogancia, magabiztosság, érdektelenség: ez jellemzi a mai Amerika viszonyát a világhoz – mondta. Külön kiemelte az iraki agressziót, amely Amerika világuralmi törekvéseinek egyik állomása. Az ún. "biztonságra törekvés" nem más, mint katonai uralom a világ bármilyen okból érzékenyen vagy veszélyesen tartott pontján. A Bush-vezetés, élén Rumsfelddel és Wolfowitzal, igen alacsonyra tette az agresszió küszöbét. Miután látványosan háttérbe szorították az ENSZ-t és a nemzetközi jogot, lényegében bármelyik ország célponttá válhat. Mindez semmibe veszi a demokráciát, hiszen az iraki akcióban részt vevő legtöbb ország lakosságának túlnyomó többsége ellenezte a háborút. A spanyolok tisztában vannak a közvélemény súlyával; az amerikai vezetés nem is tudja, mi az.

Chomsky ízekre szedte a volt és a jelenlegi amerikai vezetés messianisztikus vízióját a világról. Elmondta, hogy az Irakból érkező embertelen képek után a nyugati világ tulajdonképpen már csak a becsület illúziójának újjáépítésével próbálkozhat. A becsület, ha volt is valamikor, ott maradt az olajmezőket takaró sivatagban.

Forrás: Internetböngésző. Vándor Éva

Irakról

Nyugati sajtójelentések szerint az amerikai-angol megszállók defenzívába kényszerültek, politikailag és katonailag egyaránt. Elvesztették az ellenőrzést Bagdad egyes részei és a siita felkelők által áprilisban felszabadított városok felett. Jelenleg kétségbeesett kísérleteket tesznek az elvesztett övezetek visszaszerzésére.

Bagdadban az elmúlt hetekben összeült a Nemzeti Ellenállási Kongresszus első, alapító értekezlete. 500 küldött képviselte a pártokat, szakszervezeteket, emberjogi, vallási és törzsi szervezeteket. Az értekezletet nyolc havi munkával készítették elő, melynek során különböző arab nacionalista és iszlám csoportok számos találkozót tartottak az ország minden részében. A Kongresszus megalakítja a fegyveres ellenállás politikai szárnyát, és a legközelebbi jövőben delegációkat küld az arab országokba.

A siita felkelők sakkban tartják az amerikaiakat Kut, Nedzsef és Kerbala körzetében. Falludzsában az ellenállók tonnaszámmra találtak pornográf képeket és folyóiratokat a város ipari negyedében, ahonnan az amerikaiak visszavonultak. A zsákmányt az ellenállók elégették; szóvivőjük úgy nyilatkozott róla, mint az amerikai csapatok alacsony erkölcsi és szellemi színvonalának bizonyítékáról.

Partizánok olajvezetékeket robbantottak fel Bászra mellett; a megszállók kénytelenek voltak üzemanyagot vásárolni egy izraeli társaságtól.

Az amerikai agresszorok, felismerve, hogy Irakban szorult helyzetbe kerültek, olyan lépéshez folyamodtak, amiről korábban nem is álmodtak volna: felkérték az ENSZ-missziót, hogy térjen vissza Bagdadba, és tapogatózzék, nem kezdhetnének-e párbeszédet az iraki Baath-párttal. Erre a lépésre fokozódó emberveszteségeik készítettek az agresszorokat. A Baath-párt **elutasította az ajánlatot**: nem hajlandó tárgyalni mindaddig, amíg a megszállók ki nem vonulnak, szabadon nem engedik a foglyokat, támaszpontokat tartanak fenn bármely arab országban az Atlanti Óceántól az Arab-öböl, és fel nem hagynak a Közel-Keleten hódító terveikkel. A Baath-párt leszögezte: **megkezdte a felszabadító hadműveleteket, melyek méreteiről az amerikaiak majd a terepen fognak tudomást szerezni**; ezek a műveletek mennyiségileg is, minőségileg is eszkalálódni fognak, és előbb-utóbb véget vetnek mind a megszállásnak, mind az árulók és kollaboránsok garázdálkodásának.

Az amerikai háztartások adósságairól

Az elmúlt évben több mint 1,6 millióan váltak fizetésektelenné az Egyesült Államokban, ami rekordot jelent. Az alacsony kamatok ellenére, a tömeges bukások immár két éve folytatódnak. A háztartások adóssága csaknem **10 billió dollár**.

A valamilyen "gazdasági fellendülés" nagy hasznot hozott a Wall Streetnek és a részvénytársaságoknak, de nem a dolgozóknak. A bérek nem tartottak lépést az áremelkedésekkel, és alig keletkeztek új munkahelyek. A fizetésektelenségek elszaporodásához hozzájárult, hogy nőtt azoknak a családoknak a száma, amelyek egészségbiztosítás híján nem tudták kifizetni az orvosi számlát.

A bankok és a jelzálogkölcsonzők alacsony kamatlábakkal csábították a háztartásokat. Tavaly a hitelkártyákból befolyó profitok csaknem egyharmada késedelmi kamatokból és pótdíjakból származott. A jelzálogkölcsonzők által alkalmazott mozgó kamatlábak lehetővé teszik a családoknak az alacsonyabb havi törlesztést, de

a kamatlábak emelkedése esetén megnövekedik havi fizetési kötelezettségeiket. Emellett sok szélhámos "hitel-tanácsadóként" húzott hasznot a kölcsönfelvevőkből.

Számos közgazdász úgy vélekedik, hogy a háztartási adósságok hatalmas és növekvő mennyisége súlyos sebeket ejt a gazdaságon. A Bush-kormányzat és a szövetségi jegybank ezzel szemben azt állítja, hogy jól mennek a dolgok. Alan Greenspan bankelnök kijelentette a Kongresszus előtt, hogy a fogyasztók jó formában vannak.

A fizetésektelenségek terjedése miatt a nagybankok "csödreformot" követelnek, ami megnehezítené a fizetésektelenség bejelentését, és arra kényszerítené az adósságokkal küszködő háztartásokat, hogy még többet fizessenek.

A bajok fő oka abban rejlik, hogy a cégek megnövelték kibocsátásukat, de közben a dolgozók millióit bocsátották el, rászorítva a munkában állókat, hogy többet és keményebben dolgozzanak.

KORUNK RABSZOLGÁI

Ne higgyük, hogy világunkban a rabszolgaság nem létezik többé. A régi időkhez képest, amikor valaki hivatalosan is egy másik ember tulajdonába került, csak annyi a különbség, hogy ma inkább az adó-rabszolgaság és a szexrabszolgaság terjed.

Az adó-rabszolgaság a következőt jelenti: a rabszolgatartó kölcsönt ad gyógyszerre, temetésre vagy alapvető élelmiszerekre, és az adósnak az uzsorakamatok miatt egész életében fizetnie kell. Ami igazán veszélyessé teszi ezt az ügyletet: a kamat és az adósság öröklődik, és napjainkban egyre több és több gyerek születik rabszolgának. Ezeket az embereket ugyanúgy adják-veszik, mint bármely más árut. Az adó-rabszolgák leginkább Indiából, Pakisztánból, Nepálból, Bangladesből és afrikai országokból kerülnek ki, de leggyakrabban a fejlett nyugati országok kereskedőinek vagyonát gyarapítják – mivel sokszor cukornád-, gyümölcs- és kakaó-ültetvényeken dolgoznak, melyek terményeit az USA és európai országok vásárolják meg. A nők pedig híres kereskedelmi cégeknek varnak márkás ruhákat. A rabszolgák nem mindig távoli, "egzotikus" helyeken dolgoznak: például amerikai golflubokban takarítanak, rendben tartják a pályákat, mezőgazdasági munkát végeznek 14 órában. A firenzei Santa Croce templom oldalában gyerekekkel készítettnek bőrdíszmű-árakat a ferences szerzetesek. Fialat nők – vagy fiúk – bárókban, és bordélyokban kínálják testüket.

A szexrabszolgák leginkább a fejletlen kelet-európai országokból kerülnek ki, onnan Izraelbe, Németországba, Svájcba, Japánba, és az Egyesült Államokba szállítják őket. Néha hiszékenységüket használják ki, munkát ajánlanak nekik, de leggyakrabban elrabolják vagy egyszerűen megvásárolják őket a családjuktól. Bulgáriában például 1000 dollárért veszik meg a nőket, akiket az izraeli bordélytulajdonos már 4000 dollárért vesz át. Elszedik irataikat, és veréssel, nemi erőszakkal, fenyegetéssel, elzárással kényszerítik őket arra, hogy újra meg újra eladják a testüket. Sokszor rendőrök a vendégek, így ők sem érdekeltek a szexrabszolgaság felszámolásában.

Noha globalizálódó világunkban az áru és a pénz mozgása szabadabbá vált, a szigorúbb bevándorlási szabályok miatt – különösen 2001 szeptember 11-e óta – a munkát keresők mozgása mind nehezebb lesz. Ezért egyre gyakrabban szorulnak embercsempészek "segítségére". A határőrizet szigorodásával nő a tarifa, így a bevándorlók adósságokba verik magukat, s a hön áhított országban (például Egyesült Államokban) adó-rabszolgává válnak.

Hárommilliárd ember, a Föld lakosságának csaknem fele, alig él szabadabban, mint ezek a rabszolgák. A szegényeknek és védteleneknek sokszor fel kell áldozniuk méltóságukat, gyermekeiket, sőt még saját testüket is a globális piacon.

TÉNYEK SZÁMOKBAN

A Föld lakosságának fele napi 2 dollárnál kevesebből küzd a fennmaradásáért. Éves keresetük kevesebb, mint a világ 500 leggazdagabb emberének vagyona.

1970 óta a rabszolgaság folyamatosan növekszik a világban, így ma több (a szó szoros értelmében vett) rabszolga van a világon, mint valaha. Ezek a szerencsétlenek többnyire jó nevű nyugati multik alvállalataiban dolgozzák le rövid életüket. Közülük 27 millió embert tekinthetünk adó-rabszolgának.

Az indiai gyermekeket 35 dollárért adják el családjuk. (Összehasonlításképpen: 1850-ben egy átlagos rabszolga ára az Egyesült Államokban, átszámítva, 40 ezer dollár volt.)

Az Elefántcsontparton mintegy 12 ezer gyermek-rabszolga születeli a kakaóbabot, például a Nestlének. Egyiptomban egymillió gyermeket fognak munkára a gyapotföldeken, mert olcsóbbak és engedelmesebbek, kis magasságuk révén jól látják a gyapotcserjéket. A rabszolga-kereskedelem egyik központjának számító Maliban az utóbbi 4 évben 60 000 gyerek eltűnését jelentették be hivatalosan.

Egy bordélyház, amely csupán 10 szexrabszolgát foglalkoztat, évente 10 millió dollárt "termel".

Forrás: AlternatívA 2004 május. Lengyel-Tanay

**Tabák Lajos fotója:
Szociális magaslaton**

A Május Elseje Társaság nyilatkozatai

A Május Elseje Társaság csatlakozik az MSZOSZ Budapesti Területi Képviselőtársaság kezdeményezéséhez: **a Hermina utat vagy annak egy részét nevezzék el Május Elseje útnak.**

Ezt indokolják a Május Elsejéhez fűződő magyarországi hagyományok..

A Május Elseje Társaság kezdettől fogva elítélte az Irak elleni háborús készülődést és a háborút. Ismételten kifejezzük: **elítéljük a terrorista fenyegetés minden egyéni, csoportos vagy állami formáját. Becstelen dolognak tartjuk védtelen emberek, foglyok megalázását, kivégzését bármelyik oldalon, bármilyen okból és ürüggyel történjék.**

Tanulva a múltból, figyelemmel a jelenre, társaságunk tagsága az emberi jogok egysége és osztatlansága mellett van. Meggyőződésünk szerint kínzásokkal a demokráciát legfeljebb megutáltatni lehet, fejleszteni nem.

Budapest, 2004. május 22.

A Május Elseje Társaság Országos Gyűlése

A MARX KÁROLY TÁRSASÁG NYILATKOZATA

Társaságunk közel másfélezer tagja és támogatója nevében csatlakozunk a Május Elseje Társaság fenti nyilatkozataiban kifejtettekhez.

Május Elseje 114 éve az egész világon a munkások, a dolgozók szolidaritásának napja. Ez a hagyomány a XIX. század második felében az Észak-Amerikai Egyesült Államokból indult ki, hazánkban pedig a dolgozók 1890-ben ünnepezték először ezt a napot a városligeti nagygyűlésen. Jogos a követelés: a fővárosban, a korábbiaknak megfelelően, a Hermina utat vagy annak egy részét nevezzék el Május Elseje útnak.

A Marx Károly Társaság is tiltakozik, és lapja, a "Dialektika" útján folyamatosan hangot adott és ad az Irak elleni agresszív háború ellen, a terrorizmus minden formája ellen.

Az imperialisták folytatják erőfeszítéseiket a világ újrafelosztására. Újabb háborúkat készítenek elő. Világszerte, így hazánkban is kibontakozik az ellenük való tiltakozás. **A háború, a terror megengedhetetlen!** A "demokráciát" nem lehet exportálni!

Budapest, 2004. 05. 27.

A Marx Károly Társaság Vezetősége

Papp Lajos:

Csillagos május elseje*

Csillagos ünnep volt az idei május elseje. Ötágú csillagos. Még mielőtt a túloldalon – tudják, a jobbikon – rendőrért sikoltozna valamelyik úriasszonynak festettöltözött vállalkozói hölgy, s marcona, ámde polgárbarát közegek erősen belém karolnának, itt és most sietek kijelenteni: ez a csillag nem az a csillag. Nem bizony. Hogy mást ne mondjak, ez a nyugati égbolton ragyogott föl, fénye meghitt és hívogató, mint a polgári otthonok selyemernyős lámpáinak fénye. Nem vöröslött fenyegetően, nem mozgósított holmi osztályharcra. A belenyugvás, a keresztényi béke és türelem, a különféle kompromisszumok szelíd és szolid csillagkörébe invitált, jovialisan mosolyogva. Mi tagadás, mentünk is, be is álltunk, az izgalomtól kissé piros-fehér-zölden, s éppen május elsején.

Hogy miért éppen május elsején, arról nem szól a fáma. Kiindulva az elmúlt tizenhárom év május-ünnepeinek sajátos változásaiból, átalakulásaiból, lehetnek sejtéseink. Arra gondolok, hogy a munkásosztály harci ünnepéből mint lett előbb “munkaünnep”, aztán “a munkavállalók majálisa” sok-sok sültkolbásszal és sörrel, és egyre kevesebb osztályharcos tartalommal; hogy foglalták el a gyárak, vállalatok gulyásevésre és baráti diskurzusokra invitáló sátraiak helyét a pártok építményei és építményei, a valamikori hetivásárok és “búcsúk” luftballonos, papírzászlócskás dekorációjával, s hogy ez az “átszínezés” még teljesebb legyen, a körhinták, hajóhinták, célbadobó bódék, a vattacukrosok, törökmézesek és a mindenféle bigyót, giccsportékát méregdrágán kínáló “kisvállalkozók” tömegével. Vannak persze még szónokok és szónoklatok, de minthogy a szövegek gondosan kerültek még a látszatát is annak, hogy valami közük volna a munkásünnep eredeti tartalmához, akár csak a korai munkásmozgalom trade-unionista célkitűzései szintjén is, legfeljebb a szűk “udvartartás” hallgatta őket és tapsolgatott nekik. De hát hogy is lehetne másképp itt például, Miskolcon, a Csanyik-völgyi Majális-parkban; Miskolcon, a hagyományos nehézipar büszke fellegvárában; ahol azok, akik annyira siettek eltávolítani annak idején az ötágú vörös csillagokat, mára szétlopták, széthordták, tönkretették és lerombolták a kohászatot, a gépipart, a bányászatot. Ez a félelemtől vacogó s nagyon kis számú “újjgazdag” csapat mit mondhatna ilyenkor a “szorgos hétköznapokon” utcára lökött munkástömegnek üres közhelyeken kívül?

Még jó is, hogy jött ez a farizeus módon megváltónak, betleheminek ábrázolt EU-csillag, újabb baljós csatlakozásunk jelképeként. Bár ha jól meggondoljuk, ők fehér zoknisan, makkos cipőben s rövid ujjú inghez kötött nyakkendővel komolyan megváltásnak érezhetik a “belépést”. “Komprádoraink” udvarolnak is lelkesen az “unió” első vonalának, az alapító tizenkét apostolnak, s míg odaadón “nyelvelnek”, tartják a markukat is, remélve, hogy nem marad üresen. Így fest most a magyar “jóléti demokrácia”. S a megálmodott fogyasztói társadalom már létrehívta-hívja az újfajta május elsejét, a “fogyasztóünnepet”, a 118 éves harci ünnep helyén. S hogy az evés-ivás és a cirkuszi csinnadratták mellett legyen valami szellemi-eszmei tartalma is az új május elsejének, hát ünnepeltük az Európához való csatlakozást, újabb korszakos “belelépésünket”. Soha nem volt még annyi rendőr a miskolci Csanyikban, mint most. Soha nem volt még ennyire fásult, kedvetlen a csanyiki sétányokon lefölköppő emberáradat, mint most.

Kihűlt a gyár, halott a bánya.
Nincs tűz a munkások szemében,
csodákra várva ténferegnek,
s utóbb elmúlnak, észrevétlen.

Papp Lajos

Pedig hát ment a kedvcsinálás rogyásig itt is, ahogy szerte az országban. S hogy milyen módon és eszközökkel? A *Népszava* május elsejei ingyenes különszámában a lap főszerkesztője az “Európai május” című lapindító cikkekében így elmélkedik: “Lehet, hogy elfelejtettünk ünnepelni; lehet, hogy félünk a nagy szavaktól; lehet, hogy túlon túl átpolitizáltunk mindent, az azonban mégiscsak lehetetlen, hogy álmaink megvalósulását is feketében lássuk, látassuk. Május 1. – ünnep a világban, a munkásság, a munka, a munkásosztály ünnepe? Szinte mindegy is...”

Hogy a magyar munkásság és a magyar szociáldemokrácia egykorvolt lapjának mai főszerkesztője “megkérdőjelezi” május 1. valódi tartalmát, csakugyan szinte mindegy már. Ahogy az is, hogy a lapszám vezetőcíme lett a jelszóvá emelt abszurdítás: “Újra Európában”. Ám hogy mivel próbálták kedvet és gusztust csinálni ehhez az Európához, az inkább azt sugallja: mértéktartás, kulturáltság és jóízűség dolgában korántsem vagyunk még ott. Az olyasféle bárgyúságok, mint az egeri esernyőnyitás, vagy a budapesti napernyőnyitás, a szombathelyi

A világ leggazdagabb embere
Bill Gates, 46,6 milliárd
dolláros vagyonával

Az amerikai már tizedszer áll a lista élén. Öt követi Warren Buffet, a Berkshire Hathaway ingatlan-befektető cég vezetője, 42,9 milliárddal.

Az 587 főből álló “Forbes” listán szereplők közül szám szerint 31 New Yorkban él, közéjük tartozik a maga 4,9 milliárdjával Michael Bloomberg főpolgármester is. Moszkva 23, Hongkong 16, Párizs pedig 10 szupergazdagnak ad otthont. A leggazdagabb orosz a 16. helyezett Mihail Hodorkovszkij, a Jukosz jelenleg börtönben ülő főnöke. A 30. helyen áll Silvio Berlusconi olasz miniszterelnök és médiacézár, 10 milliárd dollárral.

(Forrás: *Amerikai Népszava/Szabadság*, 04.03.12.)

A szerkesztőség megjegyzése: mennyien kerülnének a világ legszegényebbeinek listájára – ha lehetne ilyen felmérést végezni?

Európa-reggeli, a debreceni “Kóstold meg Európát” program, az Erzsébet-híd posztereit és vízesése, a Szabadság-híd “befüvesítése” és az ehhez hasonló színvonalú ötletek “kavalkádja” fővárosban és vidéken jól példázzák újkeletű muccsainkat.

A miskolci megyei lap munkatársa a csanyiki “euromajálisról” beszámoló cikkében a kétnapos ünneplés mögötti szándékról így fogalmaz: “Euromajális. Már a szó is mutatja, ez a rendezvény egy kicsit más, mint az előzőek. Akkor csak a munkaünnepet ünnepelték a Csanyikba látogatók, most a csatlakozás állt a középpontban...” Bizonyosra vehető, hogy ami most a középpontba került, az jövőre is ott marad, gazdagítandó a “csak” munkaünnep, munkásünnep imágóját. S akik szemrebbenés nélkül elhazudták tőlünk április 4-ét, a II. világháború magyarországi befejezése és a felszabadulás ünnepét, azoknak igazán “szinte mindegy is”, hogy május 1. minek és kinek lesz az ünnepe a jövőben. Lesznek szakértők, filozófusok, szociológusok és politológusok persze megmagyarázni a gyenge felfogású népek ezt is, mint már annyi mást. Alljon hát itt emlékeztetőül az a néhány sor, amely a “Világtörténet évszámokban” című munkában kapott helyet az ünnepről. “1886. május 1. A Munka Lovagjai nevű munkásszervezet Chicagóban mozgalmat szervez a 8 órás munkanap bevezetésére. 4-én a tüntetőket a karhatalom megtámadja, az összetűzésnek több halálos áldozata van. Május 1. a chicagói tüntetés emlékére a munkásosztály harci ünnepévé válik.”

Ez volt, s egyszer talán ez lesz újra a mi május elsejünk.

*A *Dialektika* szerkesztőbizottsága nevében tisztelettel és szeretettel köszöntöm lapunk szerzői között Papp Lajos elvtársat, napjaink kimagasló lírikusát. *Rozsnyai Ervin*

Nyílt levél a miniszterelnökhöz

Az iraki háború megindítása előtt és után a békefogalmak – köztük a magyarok – világszerte számtalanszor tiltakoztak, petíciókat nyújtottak be a parlamenteknek és a kormányoknak, melyekben hangot adtak a népek nagy többsége véleményének, miszerint ez a háború és megszállás:

- az Egyesült Államok uralkodó elitjének hegemon, katonapolitikai-világhatalmi és olajérdekeit szolgálja;
- ellentétes a hatályos nemzetközi joggal;
- újabb “olajat” önt a terrorizmus parazsára;
- nem hoz jólétet, demokráciát és békét a térségbe, hanem ellenkezőleg: káoszt, sok ezer ártatlan ember halálát és szenvedését okozza.

A tavaly március 20. óta eltelt időszak sajnos igazolta, hogy az Irak elleni háború megindításának ürügyeként felhozott indokok szinte mindegyike hazug volt, s a megszálló erők mindennapi atrocitásai, a foglyokkal szemben elkövetett embertelen cselekedetei és szexuális zaklatásai immár erkölcsileg is teljesen lejárták az agresszorokat.

Követeljük, hogy haladéktalanul vonják ki a megszálló csapatokat Irakból, s a magyar kormány késedelem nélkül rendelje haza a magyar katonákat! Kövessék a józanul gondolkodó spanyol kormány példáját! Tegyenek végre eleget – a demokrácia hangoztatott elveivel összhangban – a magyar nép háromnegyede akaratának!

2004. május 17.

Aláírók: Aradi Pál, a BCKSZ elnöke, Artner Annamária közgazdász, Baranyi Ferenc költő (a HEF elnöke), Bati Márk környezettervező, Benyik Mátyás szakközgazdász, Böröcz József szociológus (USA Rutgers Egyetem), Csanádi Mária köz-

gazdász-politológus, Csapody Tamás jogász-szociológus, Csillag Gábor kultúrantropológus (ZÖFI), Eröss Gábor szociológus, Farkas Miklós matematikus, Farkas Péter közgazdász, Fokasz Nikosz szociológus, Galló Béla dr. politológus, Gondi József filozófus (a HEF ügyvivőtestület elnöke), Györe Imre költő, Kárpáti Sándor közíró, Kiss Bereti Gábor könyvtáros, Kiss Viktor politológus, Krausz Tamás történész, Kristó Nagy István irodalomtörténész, Kerényi Gábor, Léderer Pál újságíró, Mészáros Klára volt nagykövet, Pál Lénárd fizikus, Róna-Tas Ákos szociológus, Rozsnyai Ervin filozófus, Szalai Erzsébet szociológus, Tamás Gáspár Miklós filozófus, dr. Szász Gábor gépészmérnök, Szigeti Péter jogfilozófus, Szűsz-Szatmári Réka újságíró, Sipos János filozófus, Somlai Péter szociológus, Széchy András történész, Széchy Éva pedagógiai tudományos kutató, Szentgyörgyi Zsuzsa villamosmérnök, Takács-Sánta András ökológus (Védegyelet), Tanay Marcell közgazdász, Utasi Agnes szociológus, Vajda Zsuzsa pszichológus, Vida Viktor, az Indymedia újságírója, Zalka Vera, az MSZF Alapítvány elnöke, Zágonyi Miklós fizikus-filozófus.

Kezdeményező civil szervezetek: Alba Kör, ATTAC Magyarország Egyesület, Baloldali Együttműködési Tanács, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Cigánysáért Közéletiek Szövetsége (BCKSZ), Ferencvárosi Munkás Szabadidő Egylet, Haladó Erők Fóruma, Magyar Szociális Fórummozgalmakért Alapítvány, Marx Károly Társaság, Társadalmi Demokráciáért Mozgalom, Zöld Fialatok.

Élet és Irodalom

48. évfolyam, 21. szám

Két régi újsághír

A nyomor egészségtelen, és nem is esztétikus. Ezért az Egyesült Államokban, a világ leggazdagabb országában – mint a *Hamburger Abendblatt* 1994. január 10-i számából annak idején megtudhattuk – a hatóságok “kemény intézkedéseket terveznek egymillió hajléktalan ellen. Az amerikaiaknak elegendő van a koldusokból, akik tbc-baktériumokat köhögnek az arcukba.” Sok nagyvárosban új rendelkezések lépnek életbe, “amelyek kikergetik a városképből a hajléktalanokat”.

A *Népszabadság* írta 1996. március 6-án: “A szerkezetváltás körülményei között a szociáldemokrácia kénytelen rugalmasabban értelmezni a munkaerőpiac kilengéseit. Nem zárkózik el a jóléti állam modernizálása előtt. Társadalmi struktúrájában tudomásul veszi a munkásság számárányának csökkenését, és a középrétegek megnyerését tűzi célul.”

Szerencsém van

Nem szívesen lennék olyan ország polgára, ahol a szólásszabadság demokratikus jogára hivatkozva, törvényesen engedélyezik a zsidózást.

A XXI. században ilyen barbár ország szerencsére nem létezik. A fasizmus a múlté, nem is fog feltámadni többé. Magyarországon kiváltképpen nem – erről nap mint nap meggyőződhetek. **r. e.**

Lengyel László cikkéből:

Lengyel László “Vigasztalan középserűség” címmel cikket írt a “Magyar Hírlap”-ba. Itt olvastuk a szocialista kormányról:

“A korrupciót nem felszámolni igyekeztek, hanem tartós hárompárti megállapodás-rendszert hoztak létre, kölcsönösen érdekeltté téve egymást minden ügylet arányos felosztásában. A ‘pénztáros-szövetség’ fölötté áll minden kormányzati döntésnek.”

Baloldali hírmozsaik a világból

— *Brüsszelben megtartották a 13. Nemzetközi kommunista szemináriumot.* Több mint 60 országból közel 100 kommunista és munkáspárt, társadalmi szervezet képviselői gyűltek össze. A vita fő témája az új világháború elleni antiimperialista front és a szociális világmozgalmak kiszélesítése volt. Magyarországról a Marx Károly Társaság képviselőjében Széchy András és Széchy Éva vettek részt az értekezleten (lásd cikküket a címlapon).

— *Oroszországban megünnepelték május elsejét és a Győzelem Napját.* A transzparenszek a dolgozók nemzetközi szolidaritását éltették. “Putyin reformjai zsákutcák”; “El a kezekkel a veteránoktól és a dolgozókért harcolóktól”; “Előre a dolgozók hatalmáért” – ezek voltak a fő jelszavak. Szentpéterváron (Leningrád) a “Le az önkényuralommal” jelszót skandálták. Több mint 800 városban voltak tömegdemonstrációk.

A Győzelem Napján a Belorusz pályaudvartól indult a menet; a tüntetők végigvonultak a volt Gorkij utcán, megkoszorúzták a második világháború halottainak sírját, majd a volt pártközpont előtt tartottak nagygyűlést.

— *A volt Szovjetunió területén működő kommunista pártokat* összefogó SZKP összehívott értekezletén tájékoztató hangzott el a júliusra összehívott Oroszországi Föderáció Kommunista Pártjának kongresszusa ideológiai és szervezeti előkészületeiről. Javaslatokat adtak a szakszervezetekben végzendő munkára. Fő szempont: a kommunisták hatásának erősítése a munkásosztályban és a szakszervezetekben.

— *Athénban 54 ország küldöttjeivel összeült a Béke Világtanács.* Részt vett a munkában R. Csandra tiszteletbeli elnök. Új vezetőseget választottak: az elnök a kubai O.F. Lores, főtitkár a görög A. Panfilisz lett. A Tanács sikra szállt a világ militarizálása, a háborús politika, az olimpiai játékok “üzletelítése” ellen. Maratoni stafétát indítanak a NATO görögországi főhadiszállásáról, Laroszból Athénba “a béke olimpiája” érdekében.

Igazság

Hová lett kezéből a mérleg?

Hová szemérel a kötés?

Úgy fekszik itt, akár a részeg.

Talán ellustult, vagy kivénhedt?

Lehetne egy kicsit serényebb,

hisz munka vár rá, nem kevés,

de ő csak hasal, heverészetget,

s hallgat, mint hátában a kés.

Rozsnyai Ervin

AUSCHWITZ ALBUM

1944 — 2004

A budapesti Ferencvárosban, a Páva utcában megnyílt a Holokauszt Emlékközpont kiállítás, a magyarországi holokauszt 60. évfordulója alkalmából.

Az új intézmény az első Közép-Kelet-Európában, amely a vészkorszakot átfó-

góan, történeti, társadalmi összefüggéseiben vizsgálja és mutatja be.

A kiállítás a megrendítő Auschwitz Albumra épül, amely kiegészül a kárpátaljai zsidóság háború előtti mindennapjait bemutató korabeli filmanyaggal.

Két nap "utazás" után

1941 nyarán a magyar hatóságok az egész országból összesen 18 ezer zsidót "hontalanként" Galiciába deportáltak, ahol többségüket az SS kivégezte. A zsidó férfiak nagy részét fegyvertelen munkaszolgálatra hívták be. A folyamatosan romló körülmények ellenére a magyar zsidók ekkor még saját házaikban, és nem gettóban laktak, nem hordtak csillagot, és – a jelzett 18 ezer kivételével – nem deportálták őket. 1944. március 19-én a német csapatok megszállták Magyarországot. Néhány nap múlva kollaboráns kormány alakult, amely hamarosan rendeletek tömegével szorította ki a zsidókat a magyar társadalomból.

A német megszállás után egy hónap sem telt el, amikor megkezdődött a magyar-

Szelekció

országi zsidók gettósítása. Az akció Kárpátalján indult, országosan mintegy 200 ezer csendőr, rendőr és hivatalnok részvételével. Április 16-án hajnalban csendőrök és rendőrök törtek a zsidókra. A városiakat lezárt lakónegyedekbe, gettókba hajtották, a kisebb településen élőket valamelyik környező nagyvárosban felállított gyűjtőtáborba terelték. Sokukat kifosztották, még a jeggyűrűjüket is elvették.

A holokauszt történetének legnagyobb és leggyorsabb deportálási akciója 1944. május 15-én kezdődött. Július 9-ig, azaz 56 nap alatt, a magyar hatóságok német adatok szerint 437.402 zsidót deportáltak, 15 ezer kivételével valamennyien Auschwitz-Birkenaubába kerültek. Ez volt a náci lágervilág legnagyobb komplexuma. 56 hónap alatt 1 millió 300 ezer embert, köztük 1 millió 100 ezer zsidót hurcoltak ide. Megsemmisítésüket az emberirtás legtapasztaltabb szakértője, az Auschwitzot létrehozó, és 1943 novemberéig parancsnokként vezető Rudolf Höss, a helyszínen irányította. Társai Dr. Josef Mengele és Dr. Heinz Thilo voltak.

F. L.

100. SZÜLETÉSNAPJÁN KÖSZÖNTJÜK BÍRÓ FERENC ELVTÁRSUNKAT

Dr. Bíró Ferenc elvtárs, Kossuth-díjas, 1904. június 6-án Sopronban született, sokgyermekes kispolgári családban. Gimnáziumi tanulmányai után lakatostanonc lett, és 1921-ben már segédként dolgozott előbb Szabadkán, majd Belgrádban és Zágrábban. 1923-25 között Párizsban találjuk. Tagja lesz a Francia Kommunista Pártnak. 1925-ben Franciaország elhagyására kényszerül. A Szovjetunióba megy. 1925-től 1945-ig, hazatelepüléséig, a Szovjetunió Kommunista Pártjának tagja.

A Szovjetunióban egy repülőgépgyárban dolgozott, onnan küldték főiskolára a "párt-ezresek" (a kiválasztott 1000 párttag) egyikeként. Mérnök lett, a repülőgépipar-

ban dolgozott. A háború kitörésekor önként jelentkezett frontszolgálatra. 1941-től 1945-ig a szovjet hadseregben, különböző frontokon harcolt. Közkatonaként kezdte, zászlóaljparancsnokként szerelt le. Négy-szer kapott kitüntetést.

1945 szeptemberében feleségével és fiával Magyarországra érkeznek, a Weiss Manfréd Művekhez kerül üzemmérnökként. Később a Csepel Művek főmérnöke, majd vezérigazgatója. Tevékenységével maradandót alkotott az iparban. A Csepel Művek háttérével hozták létre a Csepel Autógyárat, melynek igazgatójává feleségét nevezték ki (aki szintén mérnök).

1951-ben KGM miniszterhelyettes,

1955-56-ban külkereskedelmi miniszterhelyettes. 1950-től a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékvezető professzora, a Tudományos Akadémia levelező tagja. Tudományos minősítése: a műszaki tudományok doktora. 1952-ben, a Honvéd Akadémia elvégzése után mérnök-ezredesi rangot kapott.

1958-tól az Április 4. Gépgyárban termelésfőnöki, főtechnológusi és főosztályvezetői beosztásokban dolgozott, nyugdíjba vonulásáig. 1960-ban külön elismerésben részesült az Április 4. Gépgyár "Él-üzem" cím elnyerése érdekében végzett kiváló munkájáért.

(folytatás a 14. oldalon)

MÁJUS ELSEJE KLUB

A Május Elseje Társaság alapító vezetőségének kezdeményezésére mindenki számára nyitott klub működik a Társaság központi helyiségében (Bp, II. Zsigmond tér 8. I. em.). Az állandó találkozókat minden hónap **harmadik keddjén** tartják **3 órai kezdettel**. Magnó- és videodokumentumokat ismertetünk meg, kulturális és családi összejöveteleket tervezünk, kirándulásokat a tagság igénye szerint. Eddig érdekes kötetlen eszmecsereket folytattak eredeti felvételek alapján a rendszerváltás körülményeiről, Sipos János, a BET ügyvivője vezetésével vitáztunk *“a baloldali helyzetéről és kilátásairól az Európai Unióban”*; Wirth Ádámnak, a Marx Társaság alelnökének bevezető előadásával *“a jobboldali populizmus veszélyességéről”*. A klubdelutánokon sokan részt vesznek a baloldali testvérszervezetek aktivistái közül. A legközelebbi klub-beszélgetés **június 15-én, kedden 3 órakor** kezdődik a klub helyiségében az európai parlamenti választások bel- és külpolitikai hatásáról.

A véleménycserére minden érdeklődőt szeretettel vár a klubvezetőség. A klub tevékenységéről érdeklődni lehet *Magyari Ivántól*, a klub titkártól (tel: 340-6053).

(folytatás a 13. oldalról)

Bíró Ferenc elvtárs a magyar kommunista mozgalom markáns egyénisége. Büszkének vagyunk rá, hogy 1989-ben – feleségével együtt – részt vett Társaságunk megalapításában. Munkássága, erkölcsi, politikai és anyagi segítsége jelentősen hozzájárult a Társaság fejlődéséhez, lapunk a *“Dialektika”* sikeréhez.

Kitüntetései jelzik kimagaslóan eredményes életútját: Magyar Szabadság Érdemérem, a Kossuth-díj arany fokozata, a Munka Érdemrend arany fokozata (1950 és '54), a Magyar Népköztársaság Érdemrend IV. és V. fokozata, Munka Vörös Zászló Érdemrend (1953 és 55), Magyar Partizán Emlékérem.

A Marx Károly Társaság küldöttsége, Rozsnyai Ervin elnökkel az élén, felkereste és köszöntötte Bíró Ferenc elvtársat, aki szellemileg friss, fizikailag is tűrhető állapotban, felesége társaságában fogadta a gratulációkat. Tájékoztattuk, hogy szeretnénk őt is, feleségét is Társaságunk örökös tiszteletbeli tagjaivá nyilvánítani, és ezt a javaslatunkat legközelebbi közgyűlésünk elé terjesztjük.

A MARX KÁROLY TÁRSASÁG KÖZLEMÉNYEI

— *Május elsején a Városligetben felállított sátrunk előtt* terjesztettük a *“Dialektika”* ünnepi számát és más baloldali lapokat (Baloldali Örtűz, Fáklya, Kézfogás, Tények és Tétek, Óbudai Munkás), valamint *Bíró Eugénia, Farkas Péter, Kárpáti Sándor, Rozsnyai Ervin, Tuna Jenő, Vinczellér Béla és Wirth Ádám* könyveit, füzeteit. Kiemelkedő munkát végzett *Balta Csaba*, szerkesztőbizottságunk tagja és kisleánya *Fruzsina*.

— *Májusi központi elméleti vitafórumunkon* Wirth Ádám vitaindítója hangzott el. Téma: osztályok és osztályviszonyok a rendszerváltás után. *Sipos János* az Európai Baloldal Pártja római alakuló kongresszusáról, *Széchy András* a kommunista pártok brüsszeli szemináriumáról tájékoztattak. *Benedikt Szvetlána* a bécsi kommunistákkal történt találkozásáról számolt be.

— *Május 28-án Dr. Szigeti Péter* egyetemi tanár, jogfilozófus tartott vitaindító előadást *“Az államszocializmusról”* címmel, XI. kerületi tagozatunk szervezésében.

Wirth Ádám Békéscsabán és a Május Elseje Klubban volt vitaindító előadó.

A miskolci Közhasznú Nyugdíjas Klubban korunk politikai folyamatairól tartott előadást *dr. Rozsnyai Ervin*. Beszámolóját élénk vita és baráti beszélgetés követte.

— *A Miskolc-csanyiki munkásmozgalmi emlékművet*, amelyet a Munkáspárt állított helyre, május elsején megkoszorúzták a városi önkormányzat, a Munkáspárt, a Május 1 Társaság és a Kádár János Baráti Kör. Az önkormányzat koszorúját *Káli Sándor* polgármester, az MSZP országgyűlési képviselője, valamint *Szűcs Erika* és *Orosz Lajos* szocialista alpolgármesterek

helyezték el. Társaságunkat az ünnepségen *dr. Rozsnyai Ervin* elnök képviselte.

— *Június 18-án, pénteken 16 órakor, Társaságunk központi vitafórumán* értékeljük az EP választási eredményeket. Előadó: *Wirth Ádám*, társaságunk alelnöke. **Minden érdeklődőt hívunk és várunk!**

— *Május 27-i szerkesztőbizottsági ülésünkön* a *“Dialektika”* lapzártán kívül a következő témák megbeszélésére került sor: működés célú pályázat benyújtása az NCA Kollégiumához, adatszolgáltatás benyújtása a KSH-hoz; Készülés társaságunk megalakulásának 15. évfordulójával kapcsolatos rendezvények előkészítésére; kihelyezett vezetőségi ülés, fórummal egybekötve Miskolc, 3. vagy 11. kerületekben; tiszteletbeli tagság előterjesztése a következő közgyűlésre.

— *A Kádár János Baráti Kör* május 29-én tartotta *Kádár János* születésének 92. évfordulója alkalmából ünnepségét a VASAS Szakszervezet székházában.

— *A Baloldali Koordináció* június 1-én a Vasas székházban tartott ülést. Téma: belpolitikai kérdések az Európa-parlamenti választások előestéjén. Előadó: *Wirth Ádám*, társaságunk alelnöke, és *Wiener György* politológus, o.gy. képviselő voltak.

— *Társaságunk tagsági díj és adománybevétele május 21-ig 529.543 forint volt.* Összesen 321 befizetés történt. Pénzügyi egyenlegünk – lapzártá előtt – meghaladja a + 100 ezer forintot. Ebből az összegből fedezzük a *“Dialektika”* jelenlegi számának nyomdai és terjesztési költségeit, mely mintegy 120 ezer forintot tesz ki. Köszönjük a támogatást, és várjuk az eddig még nem fizetők tagdíjait, adományait.

KÖNYVNAP A XI. KERÜLETBEN

A Budai Parkszínpad előtti sétányon, június 2-án tartották a hagyományos könyvnapot, a haladó, baloldali, kommunista és szocialista írók és költők dedikálásával egybekötve.

Simor András, az EZREDVÉG főszerkesztője tartott köszöntőt.

A dedikálásra meghívottak között voltak: *Dr. Andor László, Ágai Ágnes, Bacher Iván, Baranyi Ferenc, Bányász*

Rezső, Berecz János, Bodor Pál, Dániel Mária, Farkas Péter, Földes György, Haypál Tibor, Hámori István Péter, Kassai Franciska, Kárpáti Sándor, Krausz Tamás, Ladányi András, M. Szántó Judit, Moldova György, Romány Pál, Rozsnyai Ervin, Simor András, Szepes Erika, Szerdahelyi István, Tabák András, Tamás Gáspár Miklós, dr. Wiener György, Wirth Ádám.

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszaki lapja

Felelős kiadó: a Társaság elnöke
1067 Bp. Eötvös u. 2. **Tel:** 342-1068
Szerkeszti: a Szerkesztőbizottság
Felelős szerkesztő: dr. Rozsnyai Ervin
OTP számlasz.: 1171 1041-2085 9590

Nytsz.: 75/763/1997
Internet: www.extra.hu/dialektika
E-mail: dialektika@freemail.hu
Nyomás: Unio-Print Kuvert Kft.
Felelős vezető: Szabó László igazgató